

Стратегија Међународне организације рада

Социјална сигурност за све

Утврђивање минимума социјалне заштите и изградња свеобухватних система социјалне сигурности

КРАТАК ПРЕГЛЕД

Copyright © Међународна организација рада 2013
Прво издање 2013

Публикације Међународне организације рада уживају заштиту права на основу Протокола 2 Универзалне конвенције о заштити права. Међутим, кратки одломци из ових публикација се могу репродуковати без дозволе под условом да се извор наведе. За права репродукције или превода, треба се обратити МОР Публикацијама (Права и Дозволе), International Labour Office, CH-1211 Geneva 22, Switzerland или путем е-маила: pubdroit@ilo.org. У Међународној организацији рада су такви захтеви добродошли.

Библиотеке, институције и други корисници регистровани у оквиру организација за заштиту ауторских права могу да копирају ову публикацију у складу са дозволама које су им издате у том циљу. Посетите www.ifro.org како бисте пронашли организацију за заштиту ауторских права у својој земљи.

Стратегија Међународне организације рада: социјална сигурност за све: утврђивање минимума социјалне заштите и изградња свеобухватних система социјалне сигурности: кратак преглед / Међународна организација рада, Тим за техничку подршку достојанственом раду за Средњу и Источну Европу. – Будимпешта: МОР, 2013

ISBN 978-92-2-828122-4 (print)
ISBN 978-92-2-828123-1 (web pdf)

International Labour Organization; ILO DWT and Country Office for Central and Eastern Europe

Also available in English: The strategy of the International Labour Organization. Social security for all: building social protection floors and comprehensive social security systems – Geneva: ILO, 2012
(ISBN 978-92-2-126746-1; 978-92-2-126747-8 (web pdf))

Aussi disponible en français : La sécurité sociale pour tous : la stratégie de l'Organisation internationale du Travail : mettre en place des socles de protection sociale et des systèmes complets de sécurité sociale – Genève: BIT, 2012
(ISBN 978-92-2-226746-0; 978-92-2-226747-7 (web pdf))

También disponible en español: La estrategia de la Organización Internacional del Trabajo: seguridad social para todos: establecimiento de pisos de protección social y de sistemas integrales de seguridad social – Ginebra: OIT, 2012
(ISBN 978-92-2-326746-9; 978-92-2-326747-6 (web pdf))

social security / social protection / medical care / guaranteed income / family benefit / old age benefit / ILO Convention / ILO Recommendation / ILO Resolution / comment

02.03.1

ILO Cataloguing in Publication Data

Одредбе коришћене у публикацијама МОР које су у складу са праксом Уједињених нација и презентације тог материјала не изражавају било какво мишљење Међународне организације рада по питању правног статуса неке државе, области или територије или њених власти, или када је реч о промени њених граница.

Одговорност за мишљења изражена у потписаним чланцима, студијама и другим текстовима припада искључиво њиховим ауторима и Међународна организација рада не стоји иза мишљења изражених у овој публикацији.

Позивање на имена фирми и комерцијалних производа и процеса не значи да су они признати од Међународне организације рада, а уколико нека фирма или комерцијални производ нису поменути то не значи да се они не одобравају.

Публикације МОР и електронска издања се могу набавити у великим књижарама, локалним кнацеларијама МОР у многим земљама или директно од ILO Publications International Labour Office, CH-1211 Geneva 22, Switzerland. Каталогзи или спискови нових публикација се могу добити бесплатно на горе наведеној адреси, или путем е-маила: pubvente@ilo.org

Посетите наш веб-сајт: www.ilo.org/publns

Штампано у Србији

Садржај

	<i>Page</i>
<i>Предговор</i>	v
<i>Изјаве захвалности</i>	vii
<i>Напомена уредника</i>	vii
Увод	1
I Резолуција и закључци који се односе на дугорочну расправу о социјалној заштити (социјалној сигурности)....	11
II Препорука која се односи на националне минимуме социјалне заштите (Препорука о минимуму социјалне заштите), 2012 (број 202)	31
III Одлука о напорима које треба уложити да би минимуми социјалне заштите постали национална реалност широм света	41
<i>Референце</i>	43
<i>Додатак</i>	45
Конвенција о минималној норми социјалног обезбеђења, 1952 (број 102)	45

Предговор

Овај документ представља стратегију социјалне сигурности Међународне организације рада према договору постигнутом консензусом влада и организација радника и послодаваца 185 земаља чланица.

Социјална сигурност за све: Утврђивање минимума социјалне заштите и изградња свеобухватних система социјалне сигурности је резултат деценијског истраживања, економских, финансијских и студија из области осигурања, правних анализа, трипартитних консултација на светском, регионалном и националном нивоу, консултација и сарадње са блиским организацијама у систему Уједињених нација, разговора са међународним финансијским институцијама као и са великим бројем организација цивилног друштва и, пре свега, интензивних разговора који су се водили током Међународне конференције рада, у три наврата (2001, 2011. и 2012. године).

Консензус који је проистекао из консултација и дискусија је коначно, јуна 2012. године, објављен у виду новог међународног стандарда рада: Препорука о минимуму социјалне заштите, 2012 (број 202). Документа која треба да буду усвојена доношењем одлуке на међународном, или у овом случају, на националном нивоу, често изгубе своју оштрицу, али овај документ представља изузетак.

У контексту светске кризе коју је обележио незапамћени вртлог несигурности по питању политике, економије, животне средине и финансија, Препорука шаље јасну поруку онима који доносе одлуке и креирају политику у свим деловима света. Главне поруке су следеће:

- Социјална сигурност је једно од људских права које важи за све и које, без обзира на то где људи живе, треба да им загарантује барем основни минимум социјалне заштите.
- Социјална сигурност представља социјалну и економску нужност у борби против сиромаштва и изопштености из друштва и промовисања развоја, једнакости и једнаких могућности за све.
- Минимум социјалне заштите је економски доступна и може се применити, испунити и одржавати било где, у складу са националним околностима.
- Минимум социјалне заштите би требало да се састоји од најмање четири гаранције из области социјалне сигурности:

основне здравствене заштите и основне сигурности прихода током детињства, радно активног доба и старости за све становнике и децу.

- Сва друштва би такође требало да развију стратегије за побољшање свог нивоа социјалне сигурности, у складу са стандардима МОП у области социјалне сигурности, у складу са развојем и ширењем сопствене економије и финансијских могућности.

У средишту ових порука је следеће мишљење: нема оправдања ни за једно друштво које одлаже изградњу социјалне сигурности за своје чланове, а то се може извести у било којој фази развоја, чак и постепено. Сва друштва могу да се развијају уз поштовање једнакости.

Државе чланице МОП, које представљају владе, послодавци и радници, посвећене су овој стратегији. Оне су преузеле одговорност за јачање социјалне сигурности за своје становништво и за утврђивање националних минимума социјалне заштите, као и, постепено, изградњу свеобухватних система социјалне сигурности.

Ова Препорука представља моћан допринос Међународне организације рада постизању Миленијумских циљева развоја (MDG) и дебате која је уследила.

Сматрајући да треба пустити закључке са 100. Редовног заседања Међународне организације рада 2011. године и предлога усвојеног на 101. редовном заседању Конференције 2012. године да говоре за себе, ми ћемо само дати један кратак увод који ће провести читаоца кроз наведена документа.

Консензус који је постигнут је изванредан, а платформа за социјалну заштиту је добила велику подршку, што је веома охрабрујуће. Међутим, колико је важна сама стратегија, толико је важно и њено спровођење, а успешна примена ће зависити од посвећености и активности многих, у националним оквирима и изван њих. Уколико након једне деценије будемо могли да кажемо да је стратегија МОП прихваћена и да су њеном употребом створене позитивне разлике у животима људи, моћи ћемо да кажемо да је успела. Препоручујем вам да је примените на прави начин.

Гај Рајдер (Guy Ryder)

Генерални директор Међународне организације рада

Изјаве захвалности

Овај документ је производ рада и посвећености стотина људи који су допринели осмишљавању стратегије у владама, организацијама послодаваца и радника, на академском нивоу, у цивилним друштвима и међународним организацијама, укључујући и Међународну организацију рада. Немогуће их је све поменути по имену. Имена оних који су као чланови Одбора за социјалну сигурност учествовали на 100. и 101. редовном заседању Међународне организације рада су наведена на крају овог документа. Они су донели коначну одлуку и усвојили стратегију и ову Препоруку као представници свих оних који су допринели њеном развоју. Свима се захваљујемо.

Напомена уредника

Ова публикација је превод истоименог издања МОР. Ипак, овај кратки преглед не укључује два анекса и референце релевантних публикација наведене у оригиналном издању, али је зато допуњен Конвенцијом МОР о минималној норми социјалног обезбеђења из 1952. године (број 102).

Увод

Међународна организација рада (МОР) је у Одлукама и Закључцима¹ усвојеним на Међународној конференцији рада², у оквиру 100. редовног заседања МОР. у јуну 2011. године, усвојила стратегију за одговор изазову проширења обима социјалне сигурности и даљег развоја и одржавања свеобухватних система социјалне сигурности. На основу претпоставке да је социјална сигурност једно од људских права, као и друштвена и економска потреба, на Конференцији је установљено да је превазилажење пропуста у систему социјалне сигурности од кључног значаја за правичан економски раст, друштвени склад и обезбеђивање посла за све жене и мушкарце. У складу са тим, учесници су позвали на проширење обима социјалне сигурности применом дводимензионалног приступа, а имајући у виду изградњу свеобухватних система социјалне сигурности.

На свом 101. редовном заседању, у јуну 2012. године, Конференција је усвојила нови стандард међународне социјалне сигурности, Препоруку о минимуму социјалне заштите, 2012. (број 202)³, која допуњује стратегију МОР о социјалној сигурности. Ова препорука допуњује постојеће стандарде МОР о социјалној сигурности и представља „флексибилан али смислен водич за државе чланице на путу утврђивања минимума социјалне заштите у оквиру свеобухватних система социјалне сигурности, „скројених“ према националним околностима и одређеном нивоу развоја“⁴.

Дводимензионална стратегија МОР нуди јасне савете по питањима будућег развоја социјалне сигурности у земљама које се налазе у различитим фазама развоја. Ефикасне националне стратегије за проширивање социјалне сигурности које би, у складу са околностима у одређеној земљи, требало да имају за циљ постизање универзалне заштите становништва тако што би била гарантована барем минимална сигурност по питању зарада и приступ основном нивоу здравствене заштите (хоризонтална димензија), као и поступно гарантовање виших нивоа заштите које прописују савремени стандарди МОР о социјалној сигурности (вертикална димензија). У складу са националним приоритетима, ресурсима и околностима, такве дводимензионалне стратегије треба да имају за циљ грађење и одржавање свеобухватних и адекватних система социјалне сигурности.

И одлука и закључци, као и Препорука, тичу се стратегије и институционалног контекста социјалне сигурности, улоге социјалне сигурности и потребе за њом, стратегије за проширење опсега социјалне сигурности, доступности и финансирања социјалне сигурности, управљања социјалном

сигурношћу и улоге стандарда МОР о социјалној сигурности. Ова документа такође наглашавају улогу владе и њених партнера у спровођењу социјалне сигурности, напомињући да влада има примарну одговорност када је реч о омогућавању ефикасног приступа социјалној сигурности свима, као и да ефикасан социјални дијалог има кључну улогу у формулисању, примени и надзору стратегија социјалне сигурности и обезбеђивању доброг управљања системима националне социјалне сигурности. Мандат који МОР има за пружање помоћи земљама чланицама у свим аспектима прописивања и примене националних стратегија и политике социјалне сигурности се овим документима потврђује и даље одређује.

Стратешке смернице МОР које су установљене у одлуци и закључцима из 2011. године, као и у Препоруци, даље унапређују нови концензус о социјалној сигурности који је постигнут на 89. заседању Конференције 2001.⁵ Ове смернице унапређују трипартитни договор да се социјална сигурност прошири на све којима је потребна, што је обухваћено Филаделфијском декларацијом (1944) и делом Устава МОР, а поново потврђено Декларацијом МОР о социјалној правди за поштену глобализацију (2008), при чему се у смерницама наглашава неодвојивост, међусобна повезаност и узајамна подршка запошљавања, социјалне заштите, социјалног дијалога и права на радном месту, тј. четири стратешка циља Агенде достојанственог рада.

У погледу важности стратешких смерница које је Конференција дала по питању проширења социјалне сигурности, ова публикација садржи, ради лакшег сналажења, одлуку и закључке усвојене 2011. године (Део I), као и Препоруку број 202 (Део II) и Одлуку која се односи на напоре да утврђивање минимума социјалне заштите постане национална реалност широм света (Део III)⁶ – задња два документа су усвојена 2012. године. Ови текстови одражавају глобални трипартитни концензус који је постигло 185 земаља, чланица МОР, по питању важности, улоге и природе социјалне сигурности у оквиру националног социјалног и економског развоја. Ова општа спознаја се јасно одражава у говорима чланова на 100. и 101. заседању Конференције, чији се одломци налазе у Анексу I*.

Стратегија МОР за проширење социјалне сигурности се развија већ годинама, подстакнута доприносом чланова и експерата из многих земаља. Многи људи различитих профила годинама дају свој допринос тако што деле искуства и мишљења захваљујући чему је јасно да се ради о једној уравнотеженој стратегији која се уклапа у различите

* Овај анекс је изостављен при изради кратког прегледа, видети напомену уредника.

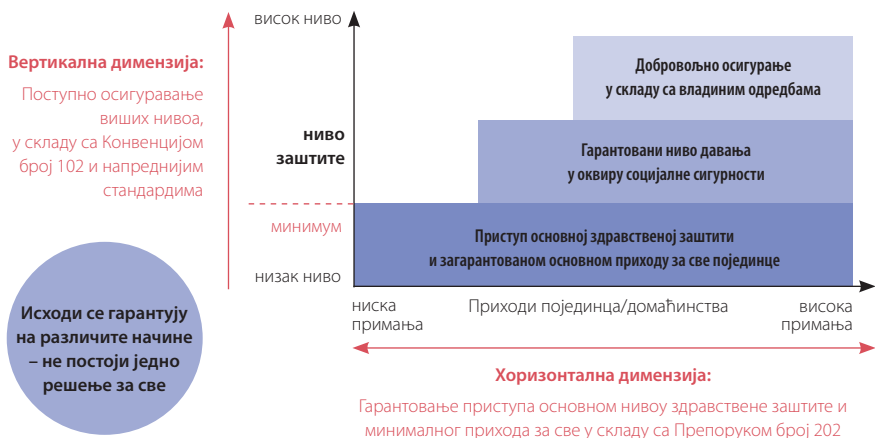
националне контексте и значајно мења животе људи широм света. У покушају да се ода признање овим вредним доприносима, у Анексу II** ове публикације наводе се имена представника влада, организација послодаваца и радника, експерата, представника међународних организација и свих осталих који су дали допринос овом процесу на различите начине, укључујући и многе који су, у разним околностима, годинама вредно радили да социјална сигурност постане реалност за што већи број људи.

Дводимензионална стратегија проширења социјалне сигурности

Дводимензионална стратегија проширења социјалне сигурности, дефи-нисана у одлуци и закључцима из 2011. године и допуњена у Препоруци број 202, садржи следеће елементе⁷:

- успостављање и одржавање минимума социјалне сигурности као кључног елемента за националне системе социјалне сигурности (*хоризонтална димензија*)
- спровођење стратегије за проширење социјалне сигурности која постепено обезбеђује виши ниво социјалне сигурности за што већи број људи, на основу стандарда социјалне сигурности МОП (*вертикална димензија*).

Ова дводимензионална стратегија за проширење социјалне сигурности треба да има за циљ изградњу свеобухватних система социјалне сигурности који би били у складу са националним приоритетима, ресурсима и околностима. Може се представити на следећи начин:

** Овај анекс је изостављен при изради кратког прегледа, видети напомену уредника.

Принципи које државе чланице треба да примењују приликом проширења социјалне сигурности у хоризонталној и вертикалној димензији утврђени су Препоруком број 202⁸, у којој се укупна и примарна одговорност државе издваја као најважнији принцип који обухвата све остале принципе.

Прва група принципа односи се на оквир система социјалне сигурности и његове чиниоце, дефинисање овлашћења и персоналних решења и стварање правног оквира. Заштита би требало да буде универзална, заснована на солидарности, са циљем да се постигне друштвена инклузија, чак и оних појединаца који су део неформалне економије («рад на црно»). До такве универзалне социјалне заштите је могуће доћи поступно, укључујући постављање циљева и временске оквира. Оваква заштита треба да почива на недискриминишућим принципима, родној равноправности и поштовању посебних потреба. Право на давања треба да буде прописано националним законом и пропраћено ефикасним и доступним жалбеним процедурама. Права и достојанство људи којима је гарантована социјална сигурност треба да се поштују. Давања треба да буду адекватна и предвидива.

Друга група принципа се односи на примену, финансирање, координацију, надгледање и управљање системом социјалне сигурности. Приликом утврђивања и примене минимума социјалне заштите и стратегија за проширење социјалне сигурности државе чланице би требало да имају у виду разне методе и приступе, укључујући и оне које се тичу механизма финансирања и начина примене система. Ове мере треба да се заснивају на солидарности у финансирању уз улагање напора да се успостави оптимална равнотежа одговорности и интереса оних који финансирају систем и оних који су корисници давања из социјалне сигурности. Истовремено, ове мере треба да обезбеде:

- финансијску, фискалну и економску одрживост која подразумева социјалну правду и једнакост;
- транспарентно, одговорно и здраво финансијско управљање и администрацију;
- усклађеност политике социјалне заштите са друштвеном, економском и политиком запошљавања;
- усклађеност институција које су одговорне за пружање социјалне заштите уз обезбеђивање висококвалитетних јавних услуга, ради ефикасне примене;

- редовно надгледање примене као и повремено оцењивање; и
- пуно поштовање колективног преговарања и слободе удруживања свих радника, као и трипартитно учешће свих репрезентативних организација послодаваца и радника и консултовање са свим осталим релевантним и репрезентативним организацијама којима су обухваћени они на које се ово односи.

Хоризонтална димензија: националне платформе за социјалну заштиту

Хоризонтална димензија стратегије МОП се састоји од „брзе примене националних минимума социјалне заштите, који представљају основне гаранције у оквирима социјалне сигурности, што значи да свако током свог животног века има, у случају потребе, приступ основној здравственој заштити и гарантовану сигурност прихода, бар на дефинисаном националном минимуму“.⁹

У том погледу, Препорука број 202. прописује да државе чланице треба да утврде и одржавају националне минимуме социјалне заштите. Они представљају скуп национално дефинисаних основних гаранција социјалне сигурности које обезбеђују заштиту која има за циљ спречавање или ублажавање сиромаштва, рањивости и социјалне искључености. Ове гаранције би требало да значе да ће, бар на минималном нивоу, свако током свог живота имати, у случају потребе, приступ основној здравственој заштити и да ће му основни приходи бити загарантовани. Све ово омогућава ефикасан приступ основним добрима и услугама које су као такве прописане на националном нивоу.

Национални минимуми социјалне заштите би требало да садрже бар следеће четири гаранције које се односе на социјалну сигурност, а које се дефинишу као обавезне на националном нивоу¹⁰:

- (а) приступ основној здравственој заштити, укључујући случај материнства;
- (б) основну сигурност прихода за децу која подразумева набавку хране, омогућавање школовања, пружање неге и свих других неопходних производа и услуга;

- (в) основну сигурност прихода за радно активне особе које нису у могућности да зараде довољно новца, нарочито у случају болести, незапослености, породилског одсуства и инвалидитета; и
- (г) основну сигурност прихода за старије особе.

Овакве гаранције треба да буду пружене свим становницима и свој деци, како је прописано националним законима и другим прописима, а у складу са постојећим међународним обавезама.¹¹

Препорука број 202. такође налаже да основне гаранције у оквиру социјалне сигурности треба да буду прописане законом. Национални закони и други прописи би требало да утврде обим, услове и ниво давања за реализацију ових гаранција, као и да предвиде ефикасне и доступне жалбене процедуре.

Основне гаранције које се односе на социјалну сигурност треба да буду доступне кроз најефикаснију комбинацију давања и система, у националном контексту. Давања могу обухватати давања за децу и породицу, за случај болести, за случај материнства, за случај инвалидности, породичне надокнаде (пензије), за случај незапослености и гаранција запослења и за случај повреде на раду, као и било која друга давања у новцу или натури. Системи који пружају оваква давања могу бити универзални систем давања, систем социјалног осигурања, систем социјалне помоћи, систем негативног опорезивања прихода, национални систем запошљавања и систем подршке приликом запошљавања.

До неопходних финансијских средстава се може доћи уз помоћ различитих метода којима се активирају неопходни ресурси за обезбеђивање финансијске, фискалне и економске одрживости националних минимума социјалне заштите, узимајући у обзир могућности доприноса различитих популационих група. Такви методи, појединачно или комбинацији, могу укључивати ефикасно спровођење наплате пореза и доприноса, измена приоритета трошкова или шира и довољно прогресивна основица за убирање средстава.

Вертикална димензија: националне стратегије за проширење социјалне сигурности

Нагласивши да се процес изградње свеобухватних система социјалне сигурности не може зауставити на најнижем нивоу заштите, чланице МОР

су се, 2011. године, договориле да примењују “оне стратегије које теже обезбеђивању виших нивоа сигурности прихода и приступа здравственој заштити (узимајући у обзир и настојећи, пре свега, да се придржавају система давања утврђеног Конвенцијом број 102) што је могуће већем броју људи и што је пре могуће, а заснивајући се, пре свега, на стратегијама које имају за циљ постепено укључивање оних који раде на црно у формалне економске токове”.¹²

Препорука број 202 даје додатне смернице по питању формулације и имплементације стратегија за проширење националне социјалне сигурности, заснивајући се на консултацијама на националном нивоу које се огледају у ефикасним социјалним дијалозима и социјалном учешћу. Ове стратегије би, на првом месту, требало да се баве утврђивањем и одржавањем минимума социјалне заштите и покушајима да се обезбеде виши нивои заштите што је могуће већем броју људи, у складу са економским и финансијским могућностима земаља чланица и то што је пре могуће. Виши нивои заштите могу да подразумевају обезбеђивање широке палете давања, већу појединачну покривеност и виши ниво давања.

Приликом изградње свеобухватних система социјалне сигурности, циљ земаља чланица би требало да буде достизање обима и нивоа давања прописаних Конвенцијом број 102 о социјалној сигурности (минимални стандарди) из 1952, или другим конвенцијама МОР и препорукама о социјалној заштити који постављају више стандарде.

Препорука број 202 такође нуди смернице у вези са процесом који државе чланице треба да поштују приликом формулисања и примене стратегија за проширење националне социјалне сигурности. На почетку тог процеса треба утврдити циљеве који одражавају националне приоритете, утврдити постојање пропуста и препрека у оквиру заштите, потрудити се да се потешкоће у оквиру система заштите превазиђу на адекватан начин, дефинисати финансијске потребе и ресурсе, као и временске оквире и установити редослед одговарајућих стратегија. Посебан нагласак се ставља на подизање свести становништва, између осталог, помоћу социјалног дијалога.

Стратегије за проширење социјалне сигурности треба да подрже раст броја званично запослених и смањење броја неформално запослених, а треба их и допуњавати, увек када је то могуће, активним мерама тржишта рада.

Ка свеобухватним системима социјалне сигурности

Две димензије стратегије социјалне сигурности МОР имају за циљ изградњу и одржавање свеобухватних и одговарајућих система социјалне сигурности који су усклађени са циљевима националне политике. Неопходна је и усклађеност са другим секторским политикама, јер се на тај начин омогућава да стратегије за проширење социјалне сигурности буду усклађене са применом ширих националних развојних планова у области економије и заштитом животне средине.

Ова стратегија подвлачи важност надгледања напретка у примени минимума социјалне заштите на националном нивоу и испуњавања осталих циљева националних стратегија за проширење социјалне сигурности. То треба спроводити помоћу одговарајућих механизма који су дефинисани на националном нивоу, укључујући и трипартитно учешће репрезентативних удружења послодаваца и радника, као и кроз консултације са осталим релевантним и репрезентативним удружењима особа које су обухваћене стратегијом. Државе чланице би, такође, требале редовно да одржавају консултације на тему напретка и планова за даље хоризонтално и вертикално проширење социјалне сигурности. Препорука број 202 такође охрабрује државе чланице да размењују информације, искуства и стручна мишљења, између себе, као и са МОР. Применом ове препоруке државе чланице би могле да затраже техничку помоћ од МОР и других релевантних међународних организација, у складу са мандатима тих организација.

Дводимензионална стратегија МОР отвара једно ново поглавље у социјалној заштити. Реафирмишући људско право на социјалну заштиту, ова стратегија потврђује да је ово право, заједно са промовисањем запослености, економска и социјална неопходност за развој и напредак. Она препознаје важност универзалности заштите, засноване на друштвеној солидарности, са циљем спречавања и смањења незапослености, неједнакости, друштвене искључености и несигурности, промовише једнаке могућности и родну и расну равноправност и пружа подршку преласку из незваничних у званичне видове запослености. Ова стратегија социјалну сигурност види као начин да се људи обуче да се лакше прилагоде променама у економији и на тржишту рада, а такође препознаје да системи социјалне сигурности делују као аутоматски социјални и економски стабилизатори који доприносе стимулисању укупне тражње у време кризе и пружају подршку транзицији ка одрживијој економији. Стратегија наглашава свеукупну и примарну одговорност државе у складу

са националним приоритетима и уз ефикасну употребу националних ресурса, важност правних овлашћења, ефикасно управљање и широки национални консултативни процес.

Сви ови елементи су суштински важни за омогућавање достојанственог живота људи, коришћење права на социјалну сигурност и унапређење друштвене инклузије и продуктивне економије.

Ова стратегија представља важан допринос МОР глобалној дискусији о минимумима социјалне заштите и о будућности социјалне сигурности у време када свет који потреса криза трага за новом равнотежом између економске и социјалне политике у циљу постизања одрживог развоја.

1. МОР, 2011: Одлука и закључци који се односе на дугорочну расправу о социјалној заштити (социјалној сигурности), Међународна конференција рада, 100. редовно заседање, Женева, 2011, у Зборнику (Женева, 2011), број 24: Извештај Одбора за дугорочну расправу о социјалној заштити, штампан у Делу I ове публикације. Одлука и закључци су усвојени након дискусије о извештају МОР Социјална сигурност за социјалну правду и праведну глобализацију: дугорочна расправа о социјалној заштити (социјалној сигурности) у оквиру Декларације МОР о социјалној правди за праведну глобализацију, Извештај бр. VI, Међународна конференција рада, 100. редовно заседање, Женева, 2011.
2. Окупљајући представнике власти, послодаваца и радника свих 185 земаља чланица МОР, Међународна конференција рада је орган МОР који доноси одлуку о општим стратегијама организације, успоставља и усваја међународне стандарде који се односе на рад.
3. Препоруке које се односе на националне минимуме социјалне заштите (Препоруке за утврђивање минимума социјалне заштите, 2012. (број 202). Документ је усвојен са 453 гласа за и једним гласом против.
4. Одлуке и закључци који се односе на дугорочну расправу о социјалној заштити (Социјална заштита), 2011, параграф 31.
5. Одлука и закључци који се односе на социјалну сигурност, Међународна конференција рада, 89. заседање, Женева, 2001. Видети и МОР: Социјална сигурност: Нови консензус (Женева, 2001).
6. Одлука да утврђивање минимума социјалне сигурности постане национална реалност широм света, Међународна конференција рада, 101. заседање, Женева 2012, у Зборнику (Женева, 2012), број 14: Извештај Одбора о минимуму социјалне заштите, штампан и у Делу III ове публикације.
7. Препорука број 202, параграфи 1. и 2. Видети и закључке по питању дугорочне расправе о социјалној заштити (социјалној сигурности), 2011, параграфи 8–14.
8. Препорука број 202, параграф 3.
9. Закључци који се односе на дугорочну расправу о социјалној заштити (социјалној сигурности), 2011. параграф 9.
10. Препорука број 202, параграфи 4. и 5.
11. Исто, параграф 6.
12. Закључци који се односе на дугорочну расправу о социјалној заштити (социјалној сигурности), 2011, параграф 11.

Део I

Резолуција и закључци који се односе на дугорочну расправу о социјалној заштити (социјалној сигурности)

Резолуција која се односи на дугорочну дискусију о социјалној заштити (социјалној сигурности)¹³

Генерална конференција Међународне организације рада, на састанку у Женеви, у оквиру 100. заседања, 2011. године,

Отворивши, у складу са Декларацијом МОР о социјалној правди за поштenu глобализацију, дугорочну дискусију на основу извештаја број VI, *Социјална сигурност за социјалну правду и поштenu глобализацију*,

1. Усваја следеће закључке,
2. Позива Административни савет Међународне организације рада (као резултат дугорочне расправе о социјалној заштити (социјалној сигурности), а у складу са следећим закључцима у којима се препознаје потреба за препоруком), да у дневни ред 101. заседања Међународне конференције рада 2012. године, уврсти тачку за утврђивање стандарда под називом „Уређење аутономног Предлога минимума социјалне заштите“, са циљем усвајања поменуте препоруке, и
3. Позива Административни савет Међународне организације рада да са дужном пажњом размотри следеће закључке о планирању будућих активности у вези са социјалном заштитом (социјалном сигурношћу) и захтева од генералног директора да те закључке узме у обзир приликом припреме и примене програма и буџета за наредне две године, као и приликом утврђивања других средстава на која би могло да се рачуна током тог двогодишњег периода (2012. и 2013. године).

Закључци који се односе на дугорочну дискусију о социјалној заштити (социјалној сигурности)¹⁴

Закони и институционални контекст

1. Новим консензусом о социјалној сигурности постигнутим на Међународној конференцији рада, приликом 89. заседања 2011. године, највиши приоритет је дат политикама и иницијативама које могу да обезбеде социјалну сигурност онима које постојећи системи не укључују. Захваљујући томе, Међународна организација рада је 2003. године покренула Глобалну кампању о социјалној сигурности и обухватом за све. Декларација МОП о социјалној правди за поштenu глобализацију, усвојена на Међународној конференцији рада у оквиру 97. заседања 2008. године, је поново потврдила, у оквиру Агенде достојанственог рада, трипартитну одлучност за проширење социјалне сигурности на све којима је потребна.

2. Међународна конференција рада је на свом 98. заседању 2009. године препознала кључну улогу коју политика социјалне заштите има као одговор на кризу, а Глобални пакт о запошљавању је позвао земље чланице да „размотре, у складу са околностима, изградњу система адекватне социјалне заштите за све, ослањајући се на основни минимум социјалне заштите“. На пленарном састанку Генералне скупштине Уједињених нација, одржаном на високом нивоу, о Миленијумским циљевима развоја (MDG Summit) у септембру 2010. године препознато је да би „промовисање универзалног приступа социјалним службама и обезбеђивање минимума социјалне заштите могли да представљају значајан допринос консолидовању и испуњењу даљих развојних циљева“ и постигнута сагласност о Минимуму социјалне заштите коју је Извршни одбор Уједињених нација предложио 2009. године.

3. На регионалним трипартитним састанцима МОП у Јужној Америци, арапским земљама, Азији и Пацифику током 2007. и 2008. године разговарало се о стратегијама за проширење социјалне сигурности. Из тога је проистекла генеричка димензионална стратегија за проширење, која комбинује проширење на све на основу национално дефинисаних минимума социјалне заштите и постепено остварење виших нивоа социјалне заштите кроз свеобухватне системе. Ова стратегија је подржана трипартитном декларацијом из Јаундеа (Камерун) о примени Минимума социјалне заштиту усвојене на Другом афричком симпозијуму о

достојанственом раду у Јаундеу 2010. године и у Резимеу председавајућег трипартитног састанка експерата о стратегијама за проширење социјалне сигурности 2009. године.

4. Овај консензус о социјалној сигурности је подржан Агендом достојанственог рада, укључујући и њена четири стуба: запосленост, социјални дијалог, социјална заштита и стандарди и основни принципи и права. Ова четири стуба су неодвојиви, међусобно повезани и подупиру један други. Закључци о социјалној сигурности су засновани на овом контексту. Одрживи системи социјалне сигурности представљају кључни елемент у промовисању продуктивног економског раста уз поштовање права. Они су уско повезани са свим елементима Агенде достојанственог рада и требало да се заснивају на овлашћењима у правним оквирима. Трипартитност и социјални дијалог који се заснивају на слободи повезивања и ефикасном препознавању права на колективно уговарање су кључни елементи који гарантују адекватне наднице радницима на тај начин повећавају капацитет плаћања доприноса. Они такође доприносе одрживости ширих система социјалне сигурности у којима се системи са плаћањем доприносима и системи без плаћања доприноса међусобно допуњују.

Потреба за социјалном сигурношћу и њена улога

5. Конференција препознаје и подвлачи следеће:

(а) Социјална заштита је једно од људских права.

Сваки члан друштва има право на социјалну заштиту како је прописано чланом 22. Универзалне декларације о људским правима. Широм света, велики број жена, мушкараца и деце нема адекватну или пак било какву социјалну заштиту. Препознајући, у оквиру Филаделфијске декларације, свечано обећање МОП у да ће „настојати да унапреди програме земаља чланица у циљу проширења мера социјалне сигурности ради обезбеђивања основних прихода за све оне којима је таква заштита потребна, као и свеобухватне здравствене заштите”, земље чланице су потврдиле настојања МОП да се постигне адекватна социјална сигурност за све.

(б) Социјална сигурност је друштвена потреба.

Ефектни национални системи социјалне сигурности су моћне алатке за обезбеђивање сигурних прихода, превенцију и смањење

сиромаштва и неједнакости и промовисање друштвеног укључивања и достојанства. Они представљају важно улагање у добробит радника и становништва у целини, путем побољшавања приступа здравственој заштити и обезбеђивања сигурности прихода чиме се олакшава приступ образовању, смањења дечијег рада и елиминације његових најтежих облика. Социјална сигурност ојачава друштвену кохезију и тиме доприноси очувању социјалног мира, инклузивних друштава и поштене глобализације која нуди пристојан животни стандард за све.

(в) Социјална сигурност је економска потреба.

Достојно и продуктивно запослење које подразумева пуно радно време је најважнији извор сигурности прихода. Социјална заштита представља кључ за обезбеђивање правичне поделе плодова прогреса за све. Одржив раст захтева добро здравље, исхрану и образовање, који могу да помогну да се од ниске продуктивности и активности на нивоу егзистенцијалног минимума дође до високо продуктивних достојанствених послова, као и да се са неформалних видова запошљавања пређе на формалне. Социјална сигурност, добро осмишљена и повезана са другим видовима политике, побољшава продуктивност, стопу запослености и подржава економски развој. Адекватна социјална сигурност поспешује улагање у људски капитал, и у корист радника и у корист послодаваца, омогућава радницима да се прилагоде променама и олакшава инклузивну структуралну промену засновану на једнакости и повезану са глобализацијом. Као ефикасан аутоматски стабилизатор у време кризе, социјална сигурност доприноси ублажавању економских и социјалних последица лоше економске ситуације, повећању флексибилности и бржем опоравку и кретању ка инклузивном расту.

Стратегије за проширење социјалне сигурности

6. Многе земље у развоју су током последње деценије значајно напредовале по питању проширења социјалне сигурности. Оне представљају најбољи доказ да је проширење социјалне сигурности могуће. Упркос овом напретку у многим земљама и даље постоје велики пропусти унутар система социјалне сигурности. У неким деловима света, велики део становништва је потпуно искључен из система социјалне сигурности.

7. Ризик да буду искључени из система социјалне сигурности је нарочито велики за поједине групе, међу којима су и радници који нису пријављени и они који су запослени на неки атипичан начин, рањиви радници у сеоским и градским срединама, домаћи радници, радници мигранти, неквалификовани радници, инвалиди и хронични болесници, као и они који имају ХИВ или АИДС. Жене су чешће суочене са искључењем из система од мушкараца због дискриминације коју трпе током целог животног века, као и због терета одговорности за породицу и негу који најчешће носе на својим плећима. Деца становништва које је искључено чешће одрасту у појединце нарушеног здравља и нижег степена ухрањености што угрожава њихову будућност и будућност целог друштва.

8. Исправљање раскорака у обухвату (системом социјалне сигурности) је један од најважнијих приоритета за постизање праведног економског развоја, друштвене кохезије и проналажење достојанственог рада за све мушкарце и жене. Ефикасне националне стратегије за проширење социјалне сигурности које су усклађене са националним приоритетима, административном изводљивошћу и финансијским могућностима доприносе остварењу ових циљева. Националне стратегије треба да имају за циљ остварење универзалног обухвата становништва барем минималним нивоом заштите (хоризонтална димензија) и постепено обезбеђивање виших нивоа заштите у складу са модерним стандардима социјалне сигурности МОР (вертикална димензија). Ове две димензије проширења обухвата социјалном сигурношћу се крећу ка усклађивању са захтевима Конвенције број 102 о социјалној сигурности (минимални стандарди), из 1952, подједнако су важне и треба их примењивати истовремено када је то могуће.

9. Хоризонтална димензија би требало да има за циљ брзу имплементацију националног минимума социјалне заштите која гарантује основни ниво социјалне заштите тако што сви, којима је то потребно током живота, могу да рачунају на основну здравствену заштиту и на сигурност прихода бар на национално дефинисаном минимуму. Политика минимума социјалне заштите треба да има за циљ побољшање ефикасности приступа основним добрима и услугама, да промовише продуктивну привредну активност и координирана са осталим видовима политике који утичу на пораст запослености, смањују број неформално запослених и број запослених на несигурним и слабо плаћеним радним местима, обезбеђују достојанствен рад и промовишу предузетништво.

10. Како приступ постојања јединственог решења за све није одговарајући, свака држава чланица треба да осмисли и примени своје гаранције минимума социјалне заштите у складу са националним околностима и приоритетима који се дефинишу уз учешће социјалних партнера. Док су очекивани исходи ових гаранција универзалне природе, државе чланице проналазе различите начине за примену политике минимума социјалне заштите, који могу подразумевати и универзални план давања, социјално осигурање, јавне програме за запошљавање и планове за подршку запошљавању, као и планове за социјалну помоћ које омогућавају давања само онима који имају ниска примања или одговарајућу комбинацију таквих мера. Да би био ефикасан, овај вид политике захтева одговарајућу комбинацију превентивних мера, давања и социјалних служби.

11. Процес грађења свеобухватних система социјалне сигурности не може се зауставити на најнижем нивоу заштите. Стога, вертикална димензија стратегије за проширење социјалне сигурности у свакој земљи чланици би требало да настоји да обезбеди више нивое сигурности прихода и приступ здравственој заштити што већем броју људи и што је пре могуће (имајући у виду пре свега обухват и давања прописане Конвенцијом број 102), док би све требало да се, као предуслов, заснива на политици чији је циљ охрабривање учешћа неформално запослених и постепена формализација таквог рада. Како се привреда развија и постаје отпорнија, могућност приступа, као и сигурност прихода и здравствена заштита такође треба да јачају.

12. Националне стратегије за проширење социјалне сигурности треба да се примењују у складу са могућностима одређене нације и сетом основних принципа, тј. универзалном покривеношћу системом социјалне заштите, прогресивном реализацијом приликом које се обезбеђује тренутна заштита од дискриминације, промовисањем родне равноправности, друштвеном и економском примереношћу, давањима заснованим на правима, финансијском и фискалном одрживошћу, добрим руковођењем са свеукупном општом одговорношћу државе и сталном укљученошћу социјалних партнера, и најзад институционална и организациона питања не треба да спрече адекватан исход примене заштите. Ови принципи треба да представљају водич за националну политику и стратешке одлуке.

13. Стратегије за проширење социјалне сигурности су уско повезане са политиком запошљавања. Државе чланице би стога требало да обрате посебну пажњу на стварање економског и социјалног оквира који би био одржив и који би утицао на пораст броја достојанствених послова

и продуктивног запошљавања. Огроман сектор неформалне економије представља посебан изазов за проширење обухвата социјалне сигурности. Социјално осигурање је и даље главни стуб система социјалне заштите у многим земљама чланицама, али је, по правилу, усредсређен на запослене. Међутим, све већи број земаља у развоју постепено проширује социјално осигурање на друге категорије радника као што су samozaposleni, они који раде код куће, они који раде у сеоским срединама и они који раде у малим и веома малим предузећима, и то тако што прилагођавају распон давања, доприноса и административне процедуре. Укључивање оваквих група радника у систем социјалног осигурања представља кључну компоненту формализације запошљавања, а такође може да смањи трошкове давања намењених сиромашним радницима који раде у неформалном сектору, у системима који се финансирају из пореза.

14. Земље чланице треба охрабрити да стално чине напоре у циљу преласка са неформалних на формалне видове запошљавања. Иако политика социјалне сигурности игра важну улогу у постизању овог циља, она треба да се подудара са фискалном политиком и политиком запошљавања и да буде потпомогнута административним процедурама које имају за циљ да створе адекватне подстицаје за прелазак на формално запошљавање и смањење трошкова таквог преласка. Земље чланице требало охрабривати да јачају видове помоћи, да промовишу и примењују законске оквире, укључујући адекватно запошљавање, да контролишу порезе и социјалну сигурност у циљу смањења превара, неформалну економију која подразумева незаконито запошљавање, непријављене послове и непријављене раднике. Формализација економије је један од кључних предуслова за дугорочни раст који ће повећати основу јавних прихода неопходну за финансирање виших нивоа социјалне сигурности за обвезнике доприноса и пореске обвезнике, као и недоприносна давања за оне који немају могућности да учествују плаћањем доприноса.

Гарантовање доступности и финансирање социјалне сигурности

15. Трошкови који су неопходни за финансирање система социјалне сигурности представљају дугорочну инвестицију у становништво. Она друштва која не улажу у социјалну сигурност бивају суочена са значајним трошковима због недостатка здраве и продуктивне радне снаге, економске несигурности и друштвене искључености. Са друге стране, улагање у становништво кроз системе социјалне сигурности захтева

средства која морају бити обезбеђена од стране предузећа, радника, домаћинстава и осталих обвезника доприноса и пореских обвезника. Зато је изузетно важно да се пронађе рационална равнотежа између краткорочних и дугорочних давања и трошкова система социјалне сигурности за друштво и различите групе финансијера и корисника.

16. Интервенције у систему социјалне сигурности треба да испуне своје циљеве у смислу друштвене и економске адекватности и трошковне ефикасности. Стално надгледање и процена краткорочне и дугорочне ефикасности, као и ефикасности појединачних програма и система социјалне сигурности (укључујући актуарске студије) од стране социјалних партнера представљају важне механизме који могу довести до реформи и прилагођавања када год је потребно. Када је реч о система којима управља држава, транспарентност консултовања и социјални дијалог се сматрају одговарајућим. У системима који укључују раднике и послодавце обично се прибегава социјалном дијалогу и договорима.

17. Многе државе чланице које се налазе на различитим нивоима развоја су већ примениле елементе националног минимума социјалне заштите у склопу својих напора за изградњу свеобухватних система социјалне сигурности. Државе чланице су одабрале различите опције да осигурају неопходан фискални простор, укључујући и измене у приоритетима када је реч о трошковима и проширење извора прихода. Одржив раст, прогресивна формализација запошљавања и висок ниво продуктивног запошљавања су од кључног значаја за гарантовање финансијских средстава која су неопходна за проширење социјалне заштите.

18. Иако би национални минимуми социјалне заштите требало да се финансирају из домаћих извора прихода како би се обезбедила њихова дугорочна стабилност, у неким случајевима ти извори прихода нису довољни да би се минимум социјалне заштите проширио на све потенцијалне кориснике у кратком временском оквиру. Међународна сарадња може имати значајну улогу у помоћи државачланицама при започињању процеса и изградњи националне основе прихода са циљем обезбеђивања одрживих финансијских механизма.

19. О приступачности системима социјалне сигурности се доста расправља у контексту демографских промена. Очекивани пораст стопе економске зависности у наредним деценијама повећава забринутост по питању одрживости система социјалне сигурности. Старење становништва ће повећати трошкове за пензије, здравство и дугорочну

негу у наредним деценијама. Међутим, постоје докази за то да је овом изазову могуће одговорити уколико постоје ваљано организовани системи. Неопходни реформски процеси се могу успешно спровести успостављањем правичне равнотеже између социјалних потреба и финансијских и фискалних захтева и уколико су уклопљени у пажљиво вођен процес социјалног дијалога.

20. Неопходно је створити позитивну синергију социјалне заштите, финансијске политике и економске политике ради постизања одрживог раста и достојанственог рада на вишем нивоу. Интегрисане националне политике које промовишу продуктивно запошљавање су неопходне како би се осигурало одрживо финансирање, обратила пажња на евентуални недостатак неопходних вештина, промовисала продуктивност, обратила пажња на разноликост радне снаге у смислу пола, годишта, националне и етничке припадности и како би се олакшало успостављање равнотеже између пословних и породичних обавеза жена и мушкараца. Неке од могућности, у оквиру ових политика, спадају у домен политике система социјалне сигурности, док остале припадају другим сферама политике. Поменуте могућности могу укључивати:

- (а) интегрисање макроекономске, социјалне и политике запошљавања које дају предност достојанственом раду;
- (б) мудро улагање резерви из области социјалне сигурности;
- (в) изградња квалитетних јавних служби које позитивно утичу на ефикасност система социјалне сигурности;
- (г) промовисање социјалног дијалога, делотворно признавања права на колективно преговарање и слободу удруживања;
- (д) промовисање и јачање окружења за одржива предузећа у циљу пораста запошљавања и проналажења достојанственог посла;
- (ђ) улагање у образовање, професионалне вештине и учење током читавог живота;
- (е) промовисање доброг управљања миграцијама радне снаге;
- (ж) олакшавање баланса пословних и породичних обавеза жена и мушкараца и осигуравање ефикасног приступа обимним социјалним службама ради испуњавања потреба деце, старих, оболелих од ХИВ и АИДС и инвалида. Овде спада и заштита трудница што подразумева адекватна нега мајке и бебе пре и после порођаја, као и гаранција прихода и друге врсте подршке женама у последњим недељама трудноће и првим недељама након порођаја;

- (з) политике које омогућавају свим радницима, укључујући и оне који су запослени на атипичан начин, да користе своје право на социјалну сигурност;
- (и) промовисање учешћа жена у радној снази уз поштовање једнакости и стварање бољих прилика за запошљавање, смањење подељености тржишта рада међу мушкарцима и женама, елиминисање родних разлика када је реч о зарадама и омогућавање једнаких могућности за професионални развој;
- (ј) олакшавање ефикасног преласка из школе на посао;
- (к) побољшање начина рехабилитације радника са смањеном радном способношћу, укључујући личну подршку и обуку тамо где је то прикладно, са циљем храбрења оваквих појединаца да учествују на тржишту рада;
- (л) комбиновање замене прихода као функције социјалне сигурности са политиком активног тржишта рада, као и пружање помоћи и подстрека у циљу промовисања реалног учешћа на формалном тржишту рада.

21. Омогућавање старијим женама и мушкарцима да на адекватан начин буду део радне снаге је често од кључне важности за прилагођавање система социјалне сигурности демографским променама. Поред политика које промовишу пуну запосленост, мере за промовисање запошљавања старијих радника могу да подразумевају и:

- (а) улагање у технологију, безбедност на раду и здравствене мере које дозвољавају продуктивно запошљавање старијих радника и радника са здравственим оштећењима и инвалидитетом;
- (б) подизање стопе учешћа старијих радника у радној снази тако што ће бити елиминисана дискриминација по питању година и што ће радници и послодавци бити стимулисани да приступе реструктурирању предузећа тако што ће на иновативан начин организовати посао;
- (в) увођење друштвено прихватљивих правила кроз транспарентан процес, укључујући социјални дијалог и трипартитност, а која се односе на године за одлазак у пензију и то тако што треба да одражавају одрживу везу између трајања и захтева радног века и пензионисања, узимајући у обзир факторе попут услова на послу, године службе и признање да је пензионисање легитимни део животног циклуса.

Управљање социјалном сигурношћу

22. Системима социјалне сигурности се мора ваљано управљати и морају се примењивати са циљем да осигурају ефикасност при постизању договорених циљева, затим ефикасност при употреби средстава и транспарентност како би стекли поверење оних који их финансирају и оних који од ових система имају корист. Активно учешће свих актера, најпре радника и послодаваца, уз помоћ ефикасних механизма социјалног дијалога и трипартитног надгледања, јесте важан начин за обезбеђивање доброг управљања системима социјалне сигурности.

23. Држава има општу одговорност за ефикасан систем социјалне сигурности, нарочито када је реч о политичким обећањима и имајући у виду постављање адекватних политика, правних и управљачких оквира и система надзора који гарантују адекватан ниво давања, добро управљање и менаџмент и заштиту стечених права корисника услуга и осталих учесника система.

24. Колективно преговарање и слобода удруживања играју важну улогу у преговорима између послодаваца и радника по питању прописа из области социјалне сигурности, укључујући професионалне и друге додатне системе. Договори би требало да буду у контексту државног управљачког оквира.

25. Социјални дијалог је од кључног значаја у препознавању и дефинисању приоритетних циљева политике овога система, у креирању одговарајућих давања, у утврђивању услова за остваривање права и облика исплате, за расподелу финансијског терета међу генерацијама и међу обвезницима доприноса и пореским обвезницима, као и за потребу да се пронађе правична равнотежа између социјалних очекивања и финансијских препрека.

26. Социјални дијалог је важан допринос сталном надгледању финансијске одрживости и социјалне адекватности, као и ефикасности менаџмента и адмиснистрације овога система. Такође, је важан и за примену постојећих закона из области социјалне сигурности како би сви они који то треба да ураде платили доспеле обавезе и како би давања била одобрена онима који испуњавају услове. Ово захтева добро финансијски опремљене и добро обучене службе јавне инспекције које треба да промовишу и обеубеде спровођење закона, као и да спрече неиспуњавање обавеза по питању уплате доприноса, преваре и корупцију. Међутим, ово захтева и

активно надгледање од стране послодаваца, радника и других учесника у систему.

27. Како би имали очекивану активну улогу у обезбеђивању доброг руковођења социјалном сигурношћу, сви радници и послодавци треба да имају на уму и да разумеју постојеће одредбе о социјалној сигурности и разне изазове са тим у вези. Државе чланице би требало да узму у обзир укључивање општег знања о социјалној сигурности у систем образовања и програм обуке на различитим нивоима националних система образовања. Организације послодаваца и радника треба да изграде значајне капацитете како би биле у стању да поделе знање о социјалној сигурности са својим члановима, као и да активно учествују у социјалном дијалогу о политици у области социјалне сигурности и надгледању и надзору у оквирима система социјалне сигурности.

Улога стандарда МОР

28. Актуелни¹⁵ стандарди МОР у области социјалне сигурности, а посебно Конвенција број 102, представљају јединствен сет минималних стандарда за националне системе социјалне сигурности који су прихваћени на међународном нивоу. Они прописују принципе од којих зависи нацрт, финансије, управљање и надгледање националних система социјалне сигурности. Конвенција број 102 и даље представља камен темељац и референцу за постепени развој свеобухватне социјалне сигурности и њено ширење на националном нивоу. Неколико земаља чланица које тренутно примењују успешну и иновативну политику проширења социјалне сигурности су недавно ратификовале Конвенцију број 102, док су остале чланице наговестиле да намеравају то да учине.

29. Све чешћа ратификација Конвенције број 102 и њена примена, као и остале конвенције из области социјалне сигурности и даље су главни приоритет држава чланица. Стога је од кључног значаја подизање свести и разумевања стандарда МОР у области социјалне сигурности, идентификовање пропуста у обухвату који могу да спрече даљу ратификацију Конвенције и креирање политике која би могла да попуни ове пропусте. Такође, постоји потреба за ширењем информација о захтевима који се односе на примену ових инструмената, као и за улагањем посебних напора у изградњу финансијских ресурса и обуку социјалних партнера, а самим тим и за јачањем улоге социјалног дијалога у примени стандарда.

30. Како је наглашено у исходу дискусије о Општем истраживању на тему социјалне сигурности коју је 2011. године спровео Одбор за примену стандарда, језик извесних одредби у Конвенцији број 102. се често сматра родно пристрасним. Постоји потреба за прагматичним решењем које би омогућило интерпретацију Конвенције на начин који би био одговарајући за оба рода, а да притом не захтева ревизију самог инструмента или слабљење прописаних нивоа заштите и обухвата становништва. Ово би могло да олакша даљу ратификацију Конвенције од стране земаља чланица.

31. У складу са обновљеном подршком обезбеђивању барем основног нивоа социјалне сигурности утврђивањем минимума социјалне заштите, постоји потреба за препоруком која би се надовезала на постојеће стандарде и који би државама чланицама пружила флексибилно, али смислено усмерење у циљу утврђивања минимума социјалне заштите у оквиру свеобухватних система социјалне сигурности креираних према националним околностима и нивоу развоја. Таква препорука треба да буде промотивна, родно коректна и да дозвољава флексибилну примену од стране свих државачланица које би том приликом користиле различите методе и ресурсе у складу са својим могућностима, као и сопствени временски оквир за прогресивну примену. Елементи евентуалне препоруке за минимуме социјалне заштите су скицирани у Додатку уз ове закључке.

Улога владе и социјалних партнера

32. Владе имају највећу одговорност када је реч о омогућавању свима да на ефикасан начин приступе социјалној сигурности. Ефикасан процес социјалног дијалога има кључну улогу у пружању доприноса формулисању, примени и надгледању политике социјалне сигурности и обезбеђивању доброг управљања системима социјалне сигурности.

33. Владе земаља чланица би требало да размотре и/или примене следеће:

- (а) потпуно преузимање одговорности за социјалну сигурност тако што ће бити утврђена адекватна политика, створен правни и институционални оквир, примењени ефикасни механизми руковођења и менаџмента, укључујући правни оквир који би осигурао и заштитио привате податке појединаца који се налазе у њиховим базама података из области социјалне сигурности;

- (б) инсистирање на повезаности политике социјалне сигурности са другим областима – политиком запошљавања, макроекономском политиком – унутар оквира проналажења достојанственог посла, посебно обрађујући пажњу на промовисање прогресивне фомализације запошљавања и пружање подршке продуктивном запошљавању;
- (в) развој националне дводимензионалне стратегије за проширење система социјалне сигурности кроз процес који се заснива на социјалном дијалогу и који препознаје пропусте у жељеним нивоима социјалне сигурности и труди се да превазиђе те пропусте на један координиран и плански начин током одређеног периода, а са циљем утврђивања националних минимума социјалне заштите и изградње свеобухватних система социјалне сигурности;
- (г) јемчење да политика социјалне сигурности узима у обзир измењене улоге жена и мушкараца по питању одговорности у односу на запошљавање и негу, да промовише родну једнакост, да обезбеђује здравствену заштиту породиља и подржава информисање жена уз мере које треба да доведу до једнаких права за оба пола;
- (д) јемчење да политика социјалне сигурности одговара потребама жена, мушкараца и деце током свих фаза животног циклуса, у сеоским и градским срединама, посебним потребама рањивих група становништва, укључујући староседеоце, мањинско становништво, мигранте, инвалиде, оболеле од ХИВ и АИДС, сирочад и рањиву децу;
- (ђ) јачање система инспекције у области рада и социјалне сигурности како би се побољшала усаглашеност са прописима у области социјалне сигурности и заштите на раду и прописа из области здравственог осигурања у циљу јачања њиховог превентивног потенцијала кроз промовисање здравља и безбедности;
- (е) закључивање билатералних, регионалних и мултилатералних споразума ради пружања једнаког третмана по питању социјалне сигурности, као и омогућавања приступа и очувања и/или обезбеђивања могућности да радници мигранти које ти споразуми обухватају испуне услове за давања;
- (ж) јемчење финансијске, фискалне и економске одрживости система социјалне сигурности кроз адекватну политику и различите финансијске механизме, који се развијају кроз консултације са социјалним партнерима или заједно са њима;
- (з) уравнотежење економских и социјалних потреба (уз учешће социјалних партнера) у оквиру јавних и приватних система социјалне сигурности, на дужи временски рок;

- (и) заједнички рад са социјалним партнерима и промовисање ефикасног социјалног дијалога у циљу дефинисања најадекватније националне политике социјалне сигурности и временских оквира за њену прогресивну примену;
- (ј) пуно спровођење одредби Конвенције број 102 и других модерних конвенција МОП и предузимање мера да се поменуте конвенције ратификују;
- (к) доприношење размени информација, искустава и експертиза у оквиру политике социјалне сигурности, као и праксе, међу земаљама чланицама и МОП.

34. Организације послодаваца и радника би требало да размотре и/или предузму следеће:

- (а) подизање свести и потребу пружања јавне подршке социјалној сигурности међу својим члановима и широм популацијом, укључујући и стандарде МОП у области социјалне сигурности;
- (б) активно учешће у социјалном дијалогу које има за циљ израду, примену и надгледање националних стратегија и политике социјалне сигурности, имајући у виду одговор нарастајућим потребама и капацитетима радника и предузећа;
- (в) давање доприноса развоју иновативних решења укључујући она која се могу односити на економске потресе, структуралне промене и одрживост, где спада и колективно преговарање;
- (г) учешће у дијалогу који се тиче политике и који има за циљ израду националних минимума социјалне заштите;
- (д) заједничко развијање иницијатива за подршку преласка на формално запошљавање и формална предузећа;
- (ђ) подржавање развоја стандарда доброг учинка и одговорности ради ефикасног и одрживог функционисања укупних националних система социјалне сигурности;
- (е) активно учешће у управљању институцијама социјалне сигурности ради ефикасног заступања заштићених особа, пореских обвезника и и обвезника доприноса;
- (ж) помагање радницима и послодавцима у њиховој комуникацији са институцијама социјалне сигурности, уз јемчење прикупљања доприноса и пружања давања;

- (з) сарадњу са владом и МОР у процесу промовисања ратификације и ефикасне примене Конвенције број 102.

Улога МОР и остало

35. Конференција тражи од Међународне организације рада, у контексту Глобалне кампање за социјалну сигурност доступну свима, следеће:

- (а) да помаже државама чланицама, и кроз националне програме достојанственог рада и одговарајуће службе техничке подршке, да подрже израду и примену националних дводимензионалних стратегија за проширење обухвата социјалне сигурности, укључујући националне минимуме социјалне заштите, у ширем контексту оквира свеобухватне националне социјалне политике и политике социјалне сигурности;
- (б) да помаже државама чланицама у осмишљавању и унапређењу руковођења и ефикасних система расподеле у оквиру система социјалне сигурности и да редовно процењује утицај, способност и одрживост политике социјалне сигурности;
- (в) да и даље јача капацитете држава чланица за осмишљавање, примењивање и надгледање система социјалне сигурности који одговарају изазовима као што су промене демографских трендова и миграције, као и за омогућавање њиховог правилног функционисања;
- (г) да подржавају потписивање билатералних и мултилатералних споразума који имају за циљ обезбеђивање социјалне сигурности мигрантима и њиховим породицама;
- (д) да јачају водећу улогу коју МОР има у промовисању минимума социјалне заштите на међународном и националном нивоу уз учешће свих чинилаца и заједно са другим међународним организацијама;
- (ђ) да подрже развој макроекономских оквира и политике, укључујући активационе мере, који су у складу са креирањем квалитетног запошљавања и одрживих и ефикасних система социјалне сигурности;
- (е) да подрже државе чланице у формулисању и примени (у договору са организацијама послодаваца и радника) националне политике која има за циљ олакшавање прогресивног преласка са неформалне на формалну економију;
- (ж) да на националном и међународном нивоу промовишу социјални дијалог и улогу социјалних партнера у креирању, руковођењу и примени свеобухватне и одрживе социјалне сигурности за све грађане;

- (з) да уложи посебан напор у изградњу капацитета и обуку социјалних партнера о стандардима МОП у области социјалне сигурности, чиме би ојачали улогу социјалног дијалога о начину примене стандарда;
- (и) да ојачају капацитете социјалних партнера у циљу њиховог укључивања у дијалог о прописима, као и руковођење социјалном сигурношћу на националном нивоу кроз даљи развој одговарајућих програма обуке, техничку помоћ и друге начине;
- (ј) да прошире обим помоћи свим чиниоцима кроз јачање њихове свести и разумевања стандарда МОП у области социјалне сигурности и њихове примене, креирају политику за превазилажење препрека ка ратификацији и предузимању иновативних иницијатива за промовисање модерних конвенција МОП из области социјалне сигурности, а пре свега Конвенције број 102;
- (к) да развију заједно са другим чланицама МОП водич за добру праксу на пољу социјалне сигурности који би представљао практичан водич за државе чланице и камен темељац за процену и побољшање њихових националних прописа у области социјалне заштите, укључујући руковођење општом и финансијском социјалном сигурношћу, креирање давања и добро руковођење;
- (л) да ојачају истраживачке капацитете Међународне организације рада, нарочито по питању анализирања националне политике социјалне сигурности и праксе, развијајући алатке за процену резултата, дајући поуздане статистичке податке и јемчећи висок ниво квалитета и транспарентности у циљу пружања помоћи владама земаља чланица и социјалним партнерима да донесу добре одлуке;
- (љ) да олакшају размену искустава и примера добре праксе, пренос знања и, уз општи договор, пренос технологија међу земљама чланицама, укључујући промовисање сарадње југ-југ и трипартитну размену искустава и знања;
- (м) да олакшају примену мандата МОП у области социјалне заштите побољшавајући међународну политичку кохерентност и ефикасност и кроз координацију његових програма и активности и продубљивање сарадње са системом Уједињених нација, ММФ, Светском банком, банкама за регионални развој, Организацијом за европску сарадњу и развој, Европском комисијом и другим регионалним организацијама, Међународним удружењем социјалне сигурности и организацијама цивилног друштва. Сарадња је кључна на националном нивоу кроз иницијативе владе;

(н) да ојачају сарадњу са Међународним удружењем социјалне сигурности и другим националним и међународним удружењима за социјалну сигурност, као и организацијама које су њихове чланице, са циљем размене информација и мобилисања стручњака ради подршке МОР техничким операцијама;

(њ) да проактивно и доследно наглашавају улогу родова у свим активностима ради промовисања родне једнакости.

36. Конференција захтева да генерални директор узме у обзир ове закључке током припреме будућег програма, предлога буџета и проналажења ванбуџетских извора, укључујући додатне приходе којима се допуњује редован буџет.

37. Конференција позива руководећи орган да отвори дискусију о могућој препоруци поменутој у параграфу 31. дневног реда 101. заседања Међународне конференције рада 2012. године.

38. Конференција позива руководећи орган да, у светлу одлуке која се односи на родну једнакост и употребу језика у правним текстовима МОР, размотри питање родно осетљивог језика у стандардима МОР у области социјалне сигурности и да извести Конференцију на некој наредној седници.

39. Конференција захтева од генералног директора да припреми акциони план за примену осталих предлога ових закључака и исхода одлука Одбора за примену стандарда и захтева од руководећег органа да размотри план на своме 312. заседању у новембру 2011. године.

13. МОР: *Зборник*, наводи, број 24, страна 66. Доступно на: http://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---ed_norm/---relconf/documents/meetingdocument/wcms_162049.pdf.

14. Исто, стр. 67–78.

15. Следећи стандарди МОР у области социјалне сигурности су до сада разматрани од стране органа МОР: Конвенција број 102 о социјалној сигурности (минимални стандарди), 1952; Конвенција број 118 о праву на једнаке могућности и једнак третман (у оквиру социјалне сигурности), 1962; Конвенција број 121 о давањима за запослене, 1964.; Конвенција број 128 о давањима за инвалиде, стара лица и ратне инвалиде, 1967; Конвенција број 130 о давањима у оквиру здравствене заштите и у случају болести, 1969; Конвенција број 157 о одржавању права на социјалну сигурност, 1982; Конвенција број 168 о промовисању запошљавања и заштити од незапослености, 1988; и Конвенција број 183 о заштити породиља, 2000.

Додатак

Елементи могуће Препоруке о минимумима социјалне заштите¹⁶

1. Општи контекст

A1. Свако, као члан друштва има право на социјалну сигурност како је прописано чланом 22 Универзалне декларације о људским правима. Социјална сигурност је друштвена и економска потреба, предуслов за друштвени и економски развој и важан елемент у склопу достојанственог рада за све жене и мушкарце. Као таква, она може представљати велики допринос испуњењу задатака и Миленијумских циљева развоја.

2. Циљ

A2. Препорука би се фокусирала на проширење обухвата на веће групе становништва (хоризонтално проширење обухвата) и тиме би подржала примену националних минимума социјалне заштите. Имајући у виду прогресивно јемчење виших нивоа заштите (вертикално проширење обухвата), Предлог би охрабрио државе чланице да ратификују Конвенцију број 102 о социјалној сигурности (минимални стандарди) из 1952. године, а оне које су то већ учиниле да се побрину за њену ефикасну примену, као и примену осталих модерних конвенција МОП у области социјалне сигурности.

A3. Циљ Препоруке би био да земљама чланицама да смернице за развој стратегије за проширење социјалне сигурности, која би се подударала са ширим националним стратегијама социјалне, економске и политике запошљавања и подржавала их и која би, посебно, инсистирала на смањењу сиромаштва и формализацији неформалног запошљавања.

3. Принципи примене

A4. Проширењем социјалне сигурности би требало да руководи држава и да га усклади са националним потребама, приоритетима и ресурсима, као и да за њега одговара. Како би подржала државе чланице у извршењу овог задатка, препорука би требало да прецизира извештај број принципа који се тичу осмишљавања и примене националних стратегија за проширење социјалне сигурности у складу са закључцима Одбора.

4. Инструмент

A5. Препорука би требало да охрабри државе чланице да, уз помоћ ефикасног националног социјалног дијалога, осмисле стратегију социјалне сигурности која препознаје недостатке у достизању оних нивоа заштите који одговарају одређеној земљи и која има за циљ исправљање тих недостатака и грађење свеобухватног система социјалне сигурности, координирано и плански, у одређеном временском року, посвећујући дужну пажњу и радницима који су запослени у оквиру неформалне економије.

A6. Хоризонтална димензија проширења стратегије социјалне сигурности би требало да даје приоритет примени националних минимума социјалне заштите, који се састоје од четири основне гаранције у области социјалне сигурности (осигуране зараде на минималном националном нивоу током детињства, активног радног века и старости, као и доступности основној здравственој заштити). Ове гаранције успостављају минималне нивое заштите на које би сви чланови друштва требало да имају право у случају потребе. Будући усредсређене на постигнуте циљеве, ове гаранције не прописују посебне облике давања, финансијске механизме или организацију расподеле давања.

A7. Препорука би могла да охрабри државе чланице да, кроз доприносне системе социјалне сигурности, превазиђу пропусте у обухвату популације која поседује капацитет за плаћање доприноса. То би охрабрило државе чланице да ратификују модерне конвенције МОП у области социјалне сигурности што је пре могуће у процесу националног друштвеног и економског развоја, као и да јемче њихову ефикасну примену.

A8. Препорука би требало да охрабри државе чланице да осмисле одговарајуће механизме за надгледање проширења социјалне сигурности и примену својих основних гаранција из области социјалне сигурности. Такође, могла би да позове државе чланице да осмисле механизме, који би се заснивали на ефикасном националном друштвеном дијалогу, а уз помоћ којих би се даље проширивао обухват у области социјалне сигурности на основу Конвенције број 102 и других модерних конвенција и изградиле свеобухватни системи социјалне сигурности у складу са националним и друштвеним потребама, економским и фискалним могућностима.

16. МОП: Међународна конференција о раду, *Зборник*, број 24, страна 78.

Део II

Препорука која се односи на националне минимуме социјалне заштите (Препорука о минимуму социјалне заштите), 2012 (број 202)¹⁷

МЕЂУНАРОДНА КОНФЕРЕНЦИЈА РАДА

Препорука број 202

ПРЕПОРУКА КОЈА СЕ ОДНОСИ НА НАЦИОНАЛНЕ МИНИМУМЕ СОЦИЈАЛНЕ ЗАШТИТЕ

Генерална конференција Међународне организације рада,

Која је сазвана у Женеви од стране руководећег органа Међународне организације рада и чије је 101. заседање одржано 30. маја 2012. године и која

Поново потврђује да је право на социјалну сигурност једно од људских права,

Признаје да је право на социјалну сигурност, заједно са промовисањем запошљавања, економска и друштвена потреба у циљу развоја и напретка,

Признаје да је социјална сигурност важно средство у спречавању и ублажавању сиромаштва, неједнакости, искључености из друштва и друштвене несигурности, у промовисању једнаких могућности и родне и расне равноправности, као и у пружању подршке преласку са неформалног на формално запошљавање,

Сматра да је социјална сигурност улагање у људе које им омогућава да се прилагоде променама у економији и на тржишту рада, као и да системи социјалне сигурности представљају аутоматске друштвене и економске стабилизаторе који помажу стимулисање укупне тражње у кризним временима и ван њих и који пружају подршку преласку на одрживију економију,

Сматра да давање приоритета политикама које имају за циљ одржив дугорочни раст који заједно са друштвеном инклузијом помаже да се превазиђе екстремно сиромаштво и да се смањи друштвена неједнакост и разлике унутар и међу регионима,

Признаје да се прелазак на формално запошљавање и успостављање одрживих система социјалне сигурности међусобно допуњују,

Подсећа да Филаделфијска декларација потврђује свечану обавезу Међународне организације рада да доприноси „постизању проширења обухвата социјалном сигурношћу ради обезбеђивања основних прихода за све којима је то потребно и свеобухватне здравствене заштите»,

С обзиром на Универзалну декларацију о људским правима, посебно чл. 22. и 25, као и Међународни пакт о економским, социјалним и културним правима, посебно чл. 9, 11. и 12,

С обзиром на стандарде МОР у области социјалне сигурности, посебно на Конвенцију број 102. о социјалној сигурности (минимални стандарди), из 1952, Препоруку број 67. о сигурности прихода, 1944. и Препоруку број 69. о здравственој заштити, 1944. наглашава да су ови стандарди и даље релевантни и да су и даље важне референце за системе социјалне сигурности,

Подсећа да Декларација МОР о социјалној правди за поштену глобализацију подвлачи да „посвећеност и напори земаља чланица и организација у циљу примене уставног мандата МОР, укључујући међународне стандарде рада, и стављање акцента на стално и продуктивно запослење у економској и социјалној политици, треба да буду засновани на... (ii) развоју и побољшању мера социјалне заштите... које су одрживе и прилагођене националним околностима, укључујући... проширење социјалне сигурности на све грађане»,

Сматра да су резолуција и закључци који се односе на дугорочну расправу о социјалној заштити (социјалној сигурности), усвојени на 100. заседању Међународне конференције рада (2011), који препознају потребу за препоруком која садржи постојеће стандарде МОР у области социјалне сигурности и пружа помоћ земљама чланицама у изради минимума социјалне заштите који су креирани према националним околностима и развојним нивоима, део свеобухватних система социјалне сигурности,

Донела одлуку о усвајању одређених предлога који се тичу минимума социјалне заштите, што је четврта тачка дневног реда заседања, Одлучила да ће ови предлози бити представљени у виду Препоруке, овог 14. јуна 2012. године усваја следећу Препоруку, која се може наводити као Препорука о минимумима социјалне заштите, 2012.

I. Циљеви, опсег и принципи

1. Ова препорука помаже државама чланицама:

- (а) да изграде и одржавају, како је прописано, минимум социјалне заштите као кључни елемент својих националних система социјалне сигурности; и
- (б) да примене минимуме социјалне заштите у оквиру стратегија за проширење социјалне сигурности које прогресивно јемче више нивое социјалне сигурности за што је могуће већи број људи, уз помоћ стандарда МОР у области социјалне сигурности.

2. За потребе ове препоруке, минимуми социјалне заштите представљају национално дефинисан скуп основних гаранција социјалне сигурности које обезбеђују заштиту чији је циљ спречавање или ублажавање сиромаштва, рањивости и изопштености из друштва.

3. Схватајући да држава има свеукупну и примарну одговорност приликом примене ове препоруке, државе чланице треба да се придржавају следећих принципа:

- (а) универзалности заштите, засноване на социјалној солидарности;
- (б) права на давања прописана националним законом;
- (в) адекватности и предвидивости давања;
- (г) недискриминаторног понашања, родне равноправности и одговарања на посебне потребе;
- (д) друштвене инклузије, укључујући и појединце који су запослени у неформалној економији;
- (ђ) поштовања права и достојанства људи који су обухваћени гаранцијама у оквиру социјалне сигурности;
- (е) прогресивне реализације, укључујући постављање циљева и временских оквира;

- (ж) финансијске солидарности у проналажењу оптималне равнотеже између одговорности и интереса оних који уплаћују доприносе и оних који користе давања у системима социјалне сигурности;
- (з) разноврсности метода и приступа, укључујући финансијске механизме и системе расподеле;
- (и) транспарентаног, одговорног и поузданог финансијског управљања и администрације;
- (ј) финансијске и економске одрживости уз дужно поштовање социјалне правде и једнакости;
- (к) кохерентности са социјалном, економском и политиком запошљавања;
- (л) кохерентности у оквиру институција одговорних за пружање социјалне заштите;
- (љ) високог нивоа јавних служби које побољшавају примену система социјалне сигурности;
- (м) ефикасности и приступачности жалбеним процедурама;
- (н) редовног надгледања примене и сталне евауације;
- (њ) пуног поштовања колективног преговарања и слободе удруживања за све раднике; и
- (о) трипартитног учешћа са представничким организацијама послодаваца и радника, као и консултовања са осталим релевантним и репрезентативним организацијама појединаца којих се ово питање тиче.

II. Национални минимуми социјалне заштите

4. Државе чланице треба да, у складу са националним околностима, што је пре могуће успоставе и одрже своје минимуме социјалне заштите који садрже основне гаранције социјалне сигурности. Гаранције треба бар да јемче да током живота сви којима је то потребно имају приступ основној здравственој заштити и основној сигурности прихода, што заједно осигурава ефикасан приступ добрима и услугама које се на националном нивоу дефинишу као неопходне.

5. Минимуми социјалне заштите које се помињу у параграфу 4. треба да садрже бар следеће основне гаранције социјалне сигурности:

- (а) приступ национално дефинисаном скупу добара и услуга, које укључују основну здравствену заштиту и породичну негу и које испуњавају критеријуме доступности, прихватљивости и квалитета;
- (б) сигурност основних прихода за децу, бар на минималном националном нивоу, чиме се обезбеђују храна, образовање, нега и било која друга неопходна услуга или добро;
- (в) сигурност основних прихода, бар на минималном националном нивоу, за радно активне особе које нису у стању да зараде довољно, посебно у случају болести, незапослености, породичног одсуства или инвалидитета; и
- (г) сигурност основних прихода, бар на минималном националном нивоу, за старе.

6. Сходно својим постојећим међународним обавезама, државе чланице би требало да пруже основне гаранције социјалне сигурности које се помињу у овој препоруци свим грађанима и деци, како је дефинисано националним законима и другим прописима.

7. Основне гаранције социјалне сигурности треба да буду утврђене законом. Национални закони и други прописи треба да одреде обим, услове за стицање права на давања и нивое бенефиција, и тиме обезбеде примену поменутих гаранција. Непристрасне, транспарентне, ефикасне, једноставне, брзе, доступне и финансијски приступачне жалбене процедуре такође треба прецизирати. Приступ жалбеним процедурама треба да буде бесплатан за подносиоце захтева. Системи треба да јачају усаглашеност са националним правним оквирима.

8. Приликом дефинисања основних гаранција социјалне сигурности, државе чланице би требало да посвете дужну пажњу следећем:

- (а) особе којима је неопходна здравствена заштита не би требало да се суочавају са тешкоћама и да буду под повећаним ризиком од сиромаштва због финансијских последица приступа основној здравственој заштити. Такође би требало размотрити пружање бесплатне неге пре и после порођаја свим рањивим категоријама;
- (б) сигурност основних прихода треба да омогући достојанствен живот. Ниво прихода дефинисан на националном минимуму би могао да одговара новчаној вредности скупа неопходних добара и услуга, националном нивоу сиромаштва, цензусу прихода за социјалну помоћ

- или осталим упоредивим минимумима утврђеним националним законима или праксом, и могу да узму у обзир регионалне разлике;
- (в) нивое основних гаранција социјалне сигурности треба редовно изнова преиспитивати кроз транспарентне процедуре одређене националним законима, правилима или праксом, како је најподесније; и
 - (г) у погледу усвајања и поновног разматрања поменутих нивоа гаранција, требало би осигурати трипартитно учешће репрезентативних организација послодаваца и радника, као и консултације са другим релевантним и репрезентативним организацијама заинтересованих страна.

9.(1) При обезбеђивању основних гаранција социјалне сигурности, државе чланице би требало да размотре различите приступе имајући у виду примену најефикасније комбинације давања и система у оквиру националног контекста.

(2) Давања могу да подразумевају давања за децу и породицу, давања у случају болести и она које се односе на здравствену заштиту, давања намењена породиљама, давања за случај инвалидности, давања за случај старости, давања за нацивеле чланове породице, давања за случај незапослености и гаранције запослења, давања за случај повреде на раду, као и сва друга социјалних давања у новцу или у натури.

(3) Системи који пружају таква давања могу да подразумевају универзалне системе давања, системе социјалног осигурања, системе социјалне помоћи, системе негативног опорезивања, програме јавног запошљавања и програме подстицаја запошљавања.

10. Приликом осмишљавања и примене националних минимума социјалне заштите, државе чланице треба да:

- (а) комбинују превентивне, промотивне и активне мере, давања и социјалне службе;
- (б) промовишу продуктивну економску активност и формално запошљавање узимајући у обзир политику јавних набавки, обезбеђивања владиних кредита, инспекције рада, политику запошљавања и пореске олакшице, а које промовишу образовање, професионалну обуку, продуктивне вештине и запосленост; и

(в) обезбеђују координацију са другим политикама који унапређују формално запошљавање, стварање прихода, образовање, писменост, професионалну обуку, вештине и запосленост, који смањују несигурност и промовишу сигурне послове, предузетништво и одрживе подухвате у оквирима достојанственог рада.

11.(1) Државе чланице треба да размотре коришћење низа различитих метода за покретање неопходних средстава којима би осигурале финансијску, фискалну и економску одрживост националних минимума социјалне заштите, узимајући у обзир могућности различитих група становништва у погледу плаћања доприноса. Ови методи би, појединачно или у комбинацији, могли да подразумевају ефикасно спровођење политике плаћања пореза и доприноса, ново разматрање приоритета по питању приоритета расхода или ширу и довољно прогресивну основу прихода.

(2) Приликом примене таквих метода, државе чланице треба да размотре потребу за примену мера којима би биле спречене преваре, утаја пореза и неплаћање доприноса.

12. Национални минимуми социјалне заштите треба да се финансирају из националних ресурса. Оне државе чланице чији економски и финансијски капацитети нису довољни да пруже овакве гаранције могу да затраже међународну помоћ и којима би ојачале сопствене напоре.

III. НАЦИОНАЛНЕ СТРАТЕГИЈЕ ЗА ПРОШИРЕЊЕ СОЦИЈАЛНЕ СИГУРНОСТИ

13.(1) Државе чланице треба да формулишу и примене националне стратегије за проширење социјалне сигурности, на основу консултација путем ефикасног социјалног дијалога и социјалног учешћа. Националне стратегије треба да:

- (а) утврде приоритете у примени минимума социјалне заштите као првог корака за државе које немају минимални ниво гаранција социјалне сигурности и као основни елемент својих система социјалне сигурности; и
- (б) настоје да обезбеде више нивое заштите што већем броју људи и што је пре могуће, имајући у виду економске и фискалне могућности земаља чланица.

(2) У ову сврху, државе чланице би требало да поступно граде и одржавају свеобухватне и адекватне системе социјалне сигурности

усаглашене са циљевима националне политике и који имају задатак да ускладе политику социјалне сигурности са другим видовима јавне политике.

14. Приликом формулисања и примене националних стратегија за проширење социјалне сигурности, државе чланице треба да:

- (а) поставе циљеве који одражавају националне приоритете;
- (б) установе пропусте и препреке у заштити;
- (в) настоје да превазиђу препреке у заштити уз помоћ адекватних и ефикасних система координације, било да су у питању доприносни или недоприносни или и једни и други, између осталог и путем проширења постојећих доприносних система на све заинтересоване особе које имају могућност за плаћање доприноса;
- (г) употпуне социјалну сигурност активним политикама тржишта рада, укључујући и професионалну обуку или друге мере, према потреби;
- (д) прецизирају финансијске захтеве и ресурсе, као и временски оквир и ритам за поступно испуњење циљева; и
- (ђ) подигну свест о сопственим минимумима социјалне заштите и стратегијама за њихово проширење, као и да предузму програме информисања, укључујући социјални дијалог.

15. Стратегије за проширење социјалне сигурности треба да се примењују подједнако на особе које су запослене у оквиру формалне и неформалне економије и да подржавају јачање формалног запошљавања и смањење неформалног. Такође, треба да буду усклађене са и да подстичу примену социјалних, економских и развојних планова земаља чланица.

16. Стратегије за проширење социјалне сигурности треба да обезбеде подршку угроженим групама и особама са посебним потребама.

17. Приликом изградње свеобухватних система социјалне сигурности који су усклађени са националним циљевима, приоритетима и економским и фискалним могућностима, државе чланице треба да имају за циљ постизање обима и нивоа давања утврђених Конвенцијом број 102. социјалној сигурности (минимални стандарди), 1952. или другим конвенцијама и препорукама МОП у области социјалне сигурности који утврђују више стандарде.

18. Државе чланице би требало да размотре ратификацију Конвенције број 102 о социјалној сигурности (минимални стандарди), 1952. онолико брзо колико им то националне околности дозвољавају. Такође, државе чланице би требало да размотре ратификацију или примену (према потребама) осталих конвенција и препорука МОП у области социјалне сигурности које предвиђају више стандарде.

IV. НАДЗОР

19. Државе чланице би требало да надгледају напредак у примени минимума социјалне заштите и постизању других циљева националних стратегија за проширење социјалне сигурности применом механизма дефинисаних на националном нивоу, укључујући трипартитно учешће репрезентативних организација послодаваца и запослених, као и консултовање осталих релевантних репрезентативних организација оних на које се то тиче.

20. Државе чланице треба редовно да одржавају консултације на националном нивоу са циљем процене напретка и договарања о политика за даље хоризонтално и вертикално проширење социјалне сигурности.

21. Са циљем испуњења параграфа 19, државе чланице би требало редовно да прикупљају, анализирају и објављују адекватан обим података из области социјалне сигурности, статистичке податке и показатеље разврстане, посебно, по половима.

22. Приликом развијања или ревизије концепата, дефиниција и методологије која се користи приликом израде података из области социјалне сигурности, статистичких података и показатеља, државе чланице би требало да узму у обзир релевантна упутства издата од стране МОП, а посебно резолуцију о развоју статистике у области социјалне сигурности која је усвојена на 9. Међународној конференцији статистичара у области рада.

23. Државе чланице би требало да створе правни оквир ради обезбеђивања заштите података о личности које се налазе у њиховим базама података из социјалне сигурности.

24.(1) Државе чланице се подстичу да међусобно и са Међународном канцеларијом рада размењују информације, искуства и стручна мишљења о стратегијама социјалне сигурности, прописима и пракси.

(2) Приликом спровођења ове Препоруке, државе чланице могу затражити техничку помоћ од МОП и осталих релевантних међународних организација у складу са њиховим овлашћењима.

17. Доступно на: <http://www.ilo.org/dyn/normlex/en>.

DEO III

Одлука о напорима које треба уложити да би минимуми социјалне заштите постали национална реалност широм света¹⁸

Генерална скупштина Међународне организације рада, на свом 101. заседању, 2012. године

Након што је усвојила Препоруку о минимуму социјалне заштите, 2012,

I признала кључну улогу коју социјална заштита има у социјалном и економском развоју, а посебно у борби против сиромаштва, рањивости, изопштености из друштва и омогућавању достојанственог рада свима,

1. Позива владе, послодавце и раднике да удруженим снагама ефикасно спроведу одлуке из Препоруке о минимумима социјалне заштите чим то националне околности дозволе.

2. Позива руководећи орган Међународне организације рада да затражи од генералног директора да, у складу са расположивим средствима, примени исплативе мере у циљу:

- (а) промовисања, свеопште примене Препоруке, кроз одговарајуће иницијативе усмерене ка подизању свести;
- (б) повећања капацитета влада и организација послодаваца и радника како би могли да осмисле, примене, надгледају и процењују националне политике и програме који се односе на минимуме социјалне заштите;
- (в) подржавања влада и организација послодаваца и радника у њиховим напорима да примене националне минимуме социјалне заштите путем:
 - ширења знања, информација и добре праксе из области социјалне заштите међу чланицама; и
 - техничке сарадње и савета;
- (г) пружања подршке националном дијалогу на тему осмишљавања и примене националних минимума социјалне заштите; и

(д) јачања сарадње и координације подршке земаљама чланицама са другим релевантним организацијама послодаваца и радника, као и другим релевантним и репрезентативним организацијама оних који су заинтересовани, у циљу развоја националних стратегија социјалне заштите.

18. МОР: Зборник (Женева, 2012), број 14: Извештај Одбора о платформи социјалне заштите, страна 108. Доступно на: http://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---ed_norm/---relconf/documents/meetingdocument/wcms_182950.pdf.

Референце

Извештаји поднети Међународној конференцији рада и документа која је Конференција усвојила

Одлуке и закључци у области социјалне сигурности, Међународна скупштина рада, 89. заседање, Женева, 2001, у *Зборнику* (Женева, 2001), број 16: Извештај Одбора социјалне сигурности. Доступно на:

<http://www.ilo.org/public/english/standards/relm/ilc/ilc89/pdf/pr-16.pdf>

Социјална сигурност: *Нови консензус* (Женева, 2001). Доступно на:

<http://www.ilo.org/public/english/protection/secsoc/downloads/353sp1.pdf>

Социјална сигурност за социјалну правду и поштену глобализацију: Дугорочна дискусија о социјалној заштити (социјалној сигурности) у оквиру Декларације МОП о социјалној правди за поштену глобализацију, Извештај VI, Међународна конференција рада, 100. заседање, Женева, 2011. Доступно на:

http://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---ed_norm/---relconf/documents/meetingdocument/wcms_152819.pdf

Резолуције и закључци по питању дугорочне дискусије о социјалној заштити (социјалној сигурности), Међународна конференција рада, 100. заседање, Женева, 2011, у *Провизорном записнику* (Женева, 2011), број 24: Извештај Одбора за дугорочну дискусију о социјалној заштити. Доступно на:

http://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---ed_norm/---relconf/documents/meetingdocument/wcms_157820.pdf

Платформе за социјалну заштиту са циљем постизања социјалне правде и поштене глобализације, Извештај IV (1), Међународна конференција рада, 101. заседање, Женева, 2012. Доступно на:

http://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/@ed_norm/@relconf/documents/meetingdocument/wcms_160210.pdf

Платформе за социјалну заштиту са циљем постизања социјалне правде и поштене глобализације, Извештај IV (2A), Међународна конференција рада, 101. заседање, Женева, 2012. Доступно на:

http://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---ed_norm/---relconf/documents/meetingdocument/wcms_174694.pdf

Минимуми социјалне заштите у циљу постизања социјалне правде и поштене глобализације, Извештај IV (2B), Међународна конференција рада, 101. заседање, Женева, 2012. Доступно на:

http://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---ed_norm/---relconf/documents/meetingdocument/wcms_174637.pdf

Препорука по питању националних стратегија социјалне заштите (Предлог платформи за социјалну заштиту), 2012 (бр. 202). Доступно на:

http://www.ilo.org/dyn/normlex/en/f?p=NORMLEXPUB:12100:0::NO:12100:P12100_INSTRUMENT_ID:3065524:NO

Резолуција која се тиче напора да минимуми социјалне заштите постану национална реалност широм света. Међународна конференција рада, 101. заседање, Женева, 2012, у *Провизорном записнику* бр. 14: Извештај Одбора за минимуме социјалне заштите (Женева, 2012), стр. 108. Доступно на:

http://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---ed_norm/---relconf/documents/meetingdocument/wcms_182950.pdf

Додатак

Конвенција о минималној норми социјалног обезбеђења, 1952 (бр. 102)

МЕЂУНАРОДНА КОНФЕРЕНЦИЈА РАДА

Конвенција број 102

КОНВЕНЦИЈА О МИНИМАЛНОЈ НОРМИ СОЦИЈАЛНОГ ОБЕЗБЕЂЕЊА

Општа конференција Међународне организације рада,

Сазвана у Женеви од стране Административног савета Међународног бироа рада, саставши се 4. јуна 1952. у своје тридестпето заседање,

Пошто је одлучила да усвоји разне предлоге о минималној норми социјалног обезбеђења, питање обухваћено петом тачком дневног реда заседања,

Пошто је одлучила да ови предлози добију форму међународне конвенције,

Усваја данас двадесет осмог јуна хиљаду девет стотина педесет друге, доњу Конвенцију, која ће се звати Конвенција о социјалном обезбеђењу (минимална норма), 1952.

ДЕО I. ОПШТЕ ОДРЕДБЕ

Члан 1

1. У смислу ове Конвенције:

- (а) израз “прописан” значи одређен националним законодавством или на основу њега;
- (б) израз “пребивалиште” означава уобичајено место становања на територији Члана, а израз “становник” означава лице које је редовно настањено на територији Члана;

- (в) израз “супруга” означава жену коју издржава муж;
- (г) израз “удовица” означава жену коју је издржавао муж у време своје смрти;
- (д) израз “дете” означава дете испод доба старости којим се завршава обавезно школовање или дете испод 15 година старости, према томе како буде прописано;
- (ђ) израз “стаж” означава било период уплаћивања доприноса, било период запослења, било период сталног пребивања, било макакву комбинацију ових периода, према тогме како буде прописано.

2. У смислу чланова 10, 34 и 49 под изразом “давања” подразумева се било нега која се пружа директно, било индиректна давања која се састоје у накнади трошкова које је заинтересовани имао.

Члан 2

Члан за кога је ова Конвенција на снази дужан је:

- (а) да примени:
 - (i) Део I;
 - (ii) Најмање три од Делова II, III, IV, V, VI, VII, VIII, IX и X међу којима бар један од Делова IV, V, VI, IX и X;
 - (iii) Одговарајује одредбе Делова XI, XII и XIII;
 - (iv) Део XIV;
- (б) да означи у својој ратификацији за које од Делова II до X преузима обавезе које проистичу из Конвенције.

Члан 3

1. Члан чија привредна и медицинска средства нису у довољној мери развијена, може, ако то надлежна власт жели и док она то сматра за потребно, једном изјавом приложеном уз ратификацију, придржати себи право да се користи привременим дерогацијама из следећих чланова: 9 (г); 12 (2); 15 (г); 18 (2); 21 (в); 27 (г); 33 (б); 34 (3); 41 (г); 48 (в); 55 (г) и 61 (г).

2. Сваки Члан, који је дао изјаву у смислу параграфа 1 овог члана, треба да у вези сваке дерогације за чије је коришћење придржао себи право, наведе у годишњем извештају о примени ове Конвенције који

је дужан да подноси у смислу чл. 22 Устава Међународне организације рада:

- (а) било да разлози због којих је то учинио још увек постоје;
- (б) било да се почев од једног одређеног датума одриче коришћења дерогације у питању.

Члан 4

1. Сваки Члан који је ратификовао ову Конвенцију може касније известити Генералног директора Међународног бироа рада да прихвата обавезе које проистичу из Конвенције у погледу једног од Делова II до X, или више њих, а који у његовој ратификацији већ нису били назначени.

2. Обавезе предвиђене у параграфу 1 овог члана сматраће се као саставни део ратификације и имаће, од датума њихове нотификације, исто дејство.

Члан 5

Када је у циљу примене ма којег од Делова II до X ове Конвенције, назначених у ратификацији, Члан обавезан да заштити прописане категорије лица, које укупно претстављају најмање одређени проценат лица у радном односу или становника, тај Члан је дужан, пре него што се обавезе на примену једног таквог дела, да се увери да је овај проценат достигнут.

Члан 6

У циљу примене Делова II, III, IV, V, VIII (у погледу здравствене заштите), IX и X ове Конвенције, Члан може узети у обзир заштиту која проистиче из осигурања, које у смислу националног законодавства није обавезно за заштићена лица, ако ово осигурање:

- (а) контролишу јавне власти или њиме, саобразно прописаним нормама, заједнички управљају послодавци и радници;
- (б) обухвата знатан део лица чија зарада не премаша зараду квалификованог радника – мушкарца;
- (в) задовољава, заједно са осталим формама заштите, одговарајуће одредбе Конвенције.

ДЕО II. ЗДРАВСТВЕНА ЗАШТИТА

Члан 7

Сваки Члан за кога је овај Део Конвенције на снази, дужан је да, саобразно ниже назначеним члановима овог Дела, обезбеди заштићеним лицима давања, ако њихово стање захтева лекарску негу превентивног или куративног карактера.

Члан 8

Осигурани случај обухвата болест, без обзира на узрок, трудноћу, порођај и њихове последице.

Члан 9

Круг заштићених лица обухвата:

- (а) било прописане категорије лица у радном односу које сачињавају најмање 50% од целокупног броја лица у радном односу, као и супруге и децу лица тих категорија;
- (б) било прописане категорије активног становништва које сачињавају укупно најмање 20 % од целокупног броја становника, као и супруге и децу лица која припадају тим категоријама;
- (в) било прописане категорије становника, које сачињавају најмање 50% од целокупног броја становника;
- (г) било, када је дата изјава у вези примене члана 3, прописане категорије лица у радном односу, које сачињавају укупно најмање 50% од целокупног броја запослених у индустријским предузећима која запошљавају најмање 20 лица, као и супруге и децу лица у радном односу које припадају тим категоријама.

Члан 10

1. Давања обухватају најмање:

- (а) у случају болести:
 - (i) негу лекара опште медицине, подразумевајући ту и прегледе код куће;

- (ii) негу лекара специјалиста која се пружа у болницама лицима смештеним у болницама или лицима ван болница као и негу лекара специјалиста која се може указивати изван болница;
 - (iii) основне фармацеутске производе по рецепту лекара или другог стручног лица;
 - (iv) смештај у болници ако је то потребно;
- (б) у случају трудноће, порођаја и њихових последица:
- (i) негу пре порођаја, за време порођаја и после порођаја, од стране лекара или дипломиране бабице;
 - (ii) смештај у болници, ако је то потребно.

2. Корисник или хранилац породице може бити обавезан да учествује у трошковима здравствене заштите у случају болести; правила којима се регулише ово питање треба да буду постављена тако, да учешће у трошковима не претставља сувише велики терет.

3. Давања која се пружају према овом члану треба да допринесу очувању, поновном успостављању или побољшању здравља заштићене особе и њене радне способности и да удовољавају њеним личним потребама.

4. Владини органи или установе који обезбеђују ова давања дужни су да свим одговарајућим средствима подстичу заштићена лица да се обраћају општим здравственим службама које су им стављене на располагање од стране власти или других организација признатих од стране власти.

Члан 11

Давања поменута у члану 10 треба да у осигураном случају буду обезбеђена бар заштићеним лицима која су навршила или чији је хранилац породице навршио одређени стаж који се сматра као потребан ради спречавања злоупотреба.

Члан 12

1. Давања поменута у члану 10 имају бити обезбеђена за све време трајања осигураног случаја, с тим да у случају болести могу бити ограничена на 26 недеља за сваки поједини случај. Међутим, здравствена

заштита се не може обуставити се док се прима накнада за случај болести, а посебним одредбама треба предвидети могућност проширења овог ограничења, ако се ради о болестима предвиђеним националним законодавством за које се признаје да захтевају дужу негу.

2. Ако је дата изјава ради примене члана 3, давања могу бити временски ограничена на 13 недеља за сваки поједини случај.

ДЕО III. НАКНАДА ЗА СЛУЧАЈ БОЛЕСТИ

Члан 13

Сваки Члан за кога је овај Део Конвенције на снази, дужан је да обезбеди заштићеним лицима накнаде за случај болести, према одредбама следећих чланова овога Дела.

Члан 14

Осигурани случај обухвата неспособност за рад услед болести, која повлачи губитак зараде како је он дефинисан националним законодавством.

Члан 15

Круг заштићених лица обухвата:

- (а) било прописане категорије лица у радном односу, које сачињавају укупно најмање 50% од целокупног броја лица у радном односу;
- (б) било прописане категорије активног становништва, које сачињавају укупно најмање 20% од целокупног броја становника;
- (в) било све становнике чије имовно стање за време осигураног случаја не прелази границе прописане према одредбама чл. 67;
- (г) било, ако је дата изјава ради примене чл. 3, прописане категорије лица у радном односу које сачињавају укупно најмање 50% од целокупног броја запослених у индустријским предузећима која запошљавају најмање 20 лица.

Члан 16

1. Ако су заштићене одређене категорије лица у радном односу или категорија активног становништва, давања ће се састојати од периодичног плаћања обрачунатог било према одредбама члана 65, било према одредбама члана 66.

2. Ако су заштићени сви становници чије имовно стање за време осигураног случаја не прелази прописану границу, давање ће се састојати од периодичног плаћања обрачунатог према одредбама члана 67.

Члан 17

Давање поменуто у члану 16, има се у осигураном случају, обезбедити бар заштићеним лицима која су навршила одређени стаж који се сматра потребним ради спречавања злоупотреба.

Члан 18

1. Давање поменуто у члану 16 има се обезбедити за све време трајања осигураног случаја, стим да његово трајање може бити ограничено на 26 недеља за сваки поједини случај боловања, уз могућност да се давање не исплаћује за прва три дана губитка зараде.

2. Ако је дата изјава ради примене члана 3, давање може бити временски ограничено:

- (а) било на период одређен тако да укупан број дана за које се накнада за случај болести даје у току једне године не буде нижи од десетоструког просечног броја заштићених лица за време те године;
- (б) било на 13 недеља за сваки поједини случај боловања, с могућношћу да се давања не исплаћују за прва три дана губитка зараде.

ДЕО IV. ДАВАЊА ЗА СЛУЧАЈ НЕЗАПОСЛЕНОСТИ

Члан 19

Сваки Члан за кога је овај Део Конвенције на снази, дужан је да заштићеним лицима обезбеди давања за случај незапослености, према следећим члановима овог Дела.

Члан 20

Осигурани случај подразумева губитак зараде како је он дефинисан националним законодавством – због немогућности за заштићену особу, која је способна и расположива за рад, да добије одговарајуће запослење.

Члан 21

Круг заштићених лица обухвата:

- (а) било прописане категорије лица у радном односу које сачињавају укупно најмање 50% од целокупног броја лица у радном односу;
- (б) било све становнике чије имовно стање за време осигураног случаја не премаша границу прописану према одредбама члана 67;
- (в) било, када је дата изјава ради примене члана 3, прописане категорије лица у радном односу које сачињавају укупно најмање 50% од целокупног броја запослених у индустријским предузећима која запошљавају најмање 20 лица.

Члан 22

1. Када су заштићене одређене категорије лица у радном односу, давање ће се састојати од периодичног плаћања обрачунаог према одредбама члана 65 или члана 66.

2. Када су заштићени сви становници чије имовно стање, за време трајања осигураног случаја, не премаша прописану границу, давање ће се састојати од периодичног плаћања обрачунаог према одредбама члана 67.

Члан 23

Давање поменуто у члану 22 има се, у осигураном случају, обезбедити бар заштићеним лицима која су навршила одређени стаж који се сматра потребним ради спречавања злоупотреба.

Члан 24

1. Давање поменуто у члану 22 има се обезбедити за све време трајања осигураног случаја, с тим да његово трајање може бити ограничено:

- (а) када су заштићене одређене категорије лица у радном односу, на 13 недеља у току периода од 12 месеци;
- (б) када су заштићени сви становници чије имовно стање за време трајања осигураног случаја не премаша прописану границу на 26 недеља у току период од 12 месеци;

2. Ако дужина давања зависи, на основу националног законодавства, од дужине времена плаћања доприноса или од давања примљених раније у току једног прописаног периода, одредба алинеје а) параграфа 1 сматраће се задовољене ако просечно трајање давања износи најмање 13 недеља у току периода од 12 месеци.

3. Давање може да се не исплаћује за време рока чекања од првих 7 дана у сваком поједином случају губитка зараде, рачунајући дане незапослености пре и после привременог запослења које не прелази прописано трајање као саставне делове истог случаја губитка зараде.

4. Када се ради о сезонским радницима, трајање давања и рок чекања могу бити усклађени према условима запослења.

ДЕО V. ДАВАЊА ЗА СТАРОСТ

Члан 25

Сваки Члан за кога је овај Део Конвенције на снази дужан је да обезбеди заштићеним лицима давања за старост према следећим члановима овога Дела.

Члан 26

1. Осигурани случај обухвата старост преко прописане границе.
2. Прописана граница старости не може прелазити шездесет пет година. Међутим, надлежне власти могу одредити вишу границу старости, с обзиром на радну способност старијих лица у земљи о којој се ради.
3. Национално законодавство може обуставити давања ако лице, које би на ова давања имало право, обавља одређене делатности уз награду, или смањити давања која се заснивају на плаћању доприноса, ако зарада корисника прелази прописани износ, односно давања која се не заснивају на уплати доприноса, ако зарада корисника, или његова друга имовина, или обе заједно, прелази прописани износ.

Члан 27

Круг заштићених лица обухвата:

- (а) било прописане категорије лица у радном односу које сачињавају укупно најмање 50% од целокупног броја лица у радном односу;
- (б) било прописане категорије активног становништва које сачињавају укупно најмање 20% од целокупног броја становника;
- (в) било све становнике чија имовина за време осигураног случаја не прелази границу прописану према одредбама члана 67;
- (г) било, ако је дата изјава ради примене члана 3, прописане категорије лица у радном односу које сачињавају укупно најмање 50% од целокупног броја запослених у индустријским предузећима која запошљавају најмање 20 лица.

Члан 28

Давање се састоји од периодичног плаћања обрачунатог:

- (а) било према одредбама члана 65 било према одредбама члана 66, ако су заштићене категорије лица у радном односу или категорије активног становништва;
- (б) према одредбама члана 67, ако су заштићени сви становници чија имовина за време осигураног случаја не прелази прописану границу.

Члан 29

1. Давање поменуто у члану 28 има се, у осигураном случају, обезбедити бар:

- (а) заштићеном лицу које је пре наступања осигураног случаја, према прописаним правилима, навршило стаж који се састоји било од 30 година плаћања доприноса или запослења било од 20 година пребивања;
- (б) ако су у принципу осигурана лица која привређују, заштићеном лицу које је навршило прописани стаж плаћања доприноса и у чије име су уплаћивани, у току активног периода његовог живота, доприноси чији просечан годишњи број достиже прописану цифру.

2. Када је давање поменуто у параграфу 1 условљено испуњењем минималног периода плаћања доприноса или запослења, смањено давање има се обезбедити бар:

- (а) заштићеном лицу које је навршило, пре наступања осигураног случаја, према прописаним правилима, стаж од 15 година плаћања доприноса или запослења;
- (б) када су у принципу осигурана сва лица која привређују заштићеном лицу које је навршило прописани стаж плаћања доприноса и у чије име је, у току активног периода његовог живота, уплаћена половина прописаног годишњег броја доприноса о којима се говори у алинеји (б) параграфа 1 овог члана.

3. Одредбе параграфа 1 овог члана сматраће се задовољеним ако се давање, обрачунато према Делу XI, али по проценту нижем за 10% од процента означеног у табели приложеној овом Делу за типског корисника, обезбеђује бар сваком заштићеном лицу које је навршило према прописаним правилима, било 10 година плаћања доприноса, или запослења, било 5 година пребивања.

4. Процент означен у табели приложеној уз Део XI може се сразмерно смањити ако је стаж за давање који одговара умањеном проценту виши од 10 година плаћања доприноса или запослења, а нижи од 30 година плаћања доприноса или запослења. Ако је тај стаж виши од 15 година, смањено давање одобраваће се према параграфу 2 овог члана.

5. Ако је давање поменуто у параграфу 1, 3 или 4 овог члана условљено испуњењем минималног периода плаћања доприноса или запослења, заштићеном лицу које, само због поодмакле старости коју је досегло у време ступања на снагу одредаба које омогућују примену овог Дела Конвенције није могла испунити услове прописане према параграфу 2 овог члана, има се обезбедити смањено давање, осим ако се неко давање према одредбама параграфа 1, 3 или 4 овог члана обезбеђује таквој особи са старошћу вишом од нормалне.

Члан 30

Давања поменута у члановима 28. и 29. имају се одобрвати за све време трајања осигураног случаја.

ДЕО VI. ДАВАЊА ЗА СЛУЧАЈ НЕСРЕЋЕ НА ПОСЛУ И ПРОФЕСИОНАЛНИХ ОБОЉЕЊА

Члан 31

Сваки члан за кога је овај Део конвенције за снази, дужан је обезбедити заштићеним лицима давања за случај несреће на послу и професионалних обољења, према одредбама следећих чланова овог Дела.

Члан 32

Осигурани случајеви, ако долазе као последица несреће на послу или прописаних професионалних обољења, обухватају:

- (а) болест;
- (б) неспособност за рад која долази као последица болести и повлачи губитак зараде како је он дефинисан националним законодавством;
- (в) потпуни или делимични губитак способности зарађивања изнад прописаног степена, када је вероватно да ће тај потпуни или делимични губитак бити сталан, или одговарајуће смањење физичког интегритета;
- (г) губитак средстава за живот за удовицу или децу смрћу храниоца породице; када је у питању удовица, право на давање може бити, према националном законодавству условљено претпоставком да је неспособна да се сама издржава.

Члан 33

Круг заштићених лица обухвата:

- (а) било одређене категорије лица у радном односу која сачињавају укупно најмање 50% од целокупног броја лица у радном односу, а код давања на која се стиче право смрћу храниоца породице и супруге и децу лица у радном односу тих категорија;
- (б) било, ако је дата изјава ради примене члана 3, прописане категорије лица у радном односу које сачињавају укупно најмање 50% од целокупног броја запослених у индустријским предузећима која запошљавају најмање 20 лица, а код давања на која се стиче право смрћу храниоца породице, и супруге и децу лица у радном односу тих категорија.

Члан 34

1. У погледу болести, давања обухватају здравствену заштиту поменути у параграфу 2 и 3 овог члана.

2. Здравствена заштита подразумева:

- (а) општу и специјалистичку лекарску негу лицима смештеним у болницама или ван болница, као и прегледе код куће;
- (б) зубну негу;
- (в) болничарску негу, било код куће или у болници или некој другој здравственој установи;
- (г) издржавање у болници, опоравилишту, санаторијуму или некој другој здравственој установи;
- (д) снабдевање зубним, фармацеутским и другим медицинским или хируршким средствима, рачунајући ту и протезе и њихово одржавање као и наочари;
- (ђ) негу коју пружа припадник неке друге професије законски признате као сродне медицинској, под надзором лекара или дентисте.

3. Када је дата изјава ради примене члана 3, здравствена заштита треба да обухвати бар:

- (а) негу лекара опште медицине, рачунајући ту и прегледе код куће;
- (б) негу специјалиста која се даје у болницама лицима смештеним у болницама или лицима ван болница као и негу специјалиста која се може давати ван болница;
- (в) снабдевање основним фармацеутским производима, по рецепту лекара или другог стручног лица;
- (г) смештај у болници ако је то потребно.

4. Лекарска нега која се пружа према претходним параграфима треба да доприноси очувању, поновном успостављању или побољшању здравља заштићене особе и њене способности за рад као и да одговори њеним личним потребама.

Члан 35

1. Владини органи или установе који руководе здравственом заштитом дужни су да сарађују, када је то корисно, са општим службама стручне редукције, у циљу оспособљавања лица са смањеном способношћу за одговарајући рад.

2. Национално законодавство може овласти ове органе или институције да предузму мере у циљу професионалне редукције лица са смањеном способношћу.

Члан 36

1. У случају неспособности за рад, или потпуног губитка способности зарађивања, кад је вероватно да ће тај губитак бити сталан, или одговарајућег физичког интегритета, или смрти храниоца породице, давања ће се састојати од периодичног плаћања обрачунатог било према одредбама члана 65, било према одредбама члана 66.

2. У случају делимичног губитка способности зарађивања, кад је вероватно да ће тај губитак бити сталан, или у случају одговарајућег смањења физичког интегритета, давање ће се, када је обавезно, састојати од периодичног плаћања одређеног у одговарајућој сразмери према давању предвиђеном за случај потпуног губитка способности зарађивања или одговарајућег смањења физичког интегритета.

3. Периодична давања могу бити преобраћена у једнократна у форми капитала:

- (а) кад је степен неспособности минималан, или
- (б) кад је надлежним властима дата гаранција за његову правилну употребу.

Члан 37

Давања поменута у члановима 34 и 36 имају се, у осигураном случају, обезбедити бар заштићеним лицима запосленим на територији Члана у моменту наступања несреће или болести, а ако се ради о периодичним плаћањима која се дају због смрти храниоца породице, и удовици као и деци овога.

Члан 38

Давања поменута у члановима 34 и 36 имају се одобравати за све време трајања осигураног случаја; међутим, у случају неспособности за рад, давање не мора бити обезбеђено за прва три дана у сваком поједином случају губитка зараде.

ДЕО VII. ПОРОДИЧНЕ ПОТПОРЕ

Члан 39

Сваки члан за кога је овај Део Конвенције на снази дужан је да обезбеди заштићеним лицима породичне потпоре, према следећим члановима овог Дела.

Члан 40

Осигурани случај претставља оптерећеност децом, према томе како буде прописано.

Члан 41

Круг заштићених лица обухвата:

- (а) било прописане категорије лица у радном односу које сачињавају укупно најмање 50% од целокупног броја лица у радном односу;
- (б) било прописане категорије активног становништва, које сачињавају укупно најмање 20% од целокупног становништва;
- (в) било све становнике чија имовина за време осигураног случаја не прелази прописане границе;
- (г) било, ако је дата изјава ради примене члана 3, прописане категорије лица у радном односу које сачињавају укупно најмање 50% од целокупног броја запослених у индустријским предузећима која запошљавају најмање 20 лица.

Члан 42

Давања подразумевају:

- (а) било периодично плаћање заштићеном лицу које је навршило прописани стаж;

- (б) било обезбеђење деци или за децу исхране, одеће, стана, одмора или помоћи за домаћинство;
- (в) било комбинацију давања предвиђених под (а) и (б).

Члан 43

Давања поменута у члану 42 имају се обезбедити бар заштићеном лицу које је навршило, у току једног одређеног периода, стаж који се може састојати било од 3 месеца плаћања доприноса, или запослења, било од године дана пребивања, према томе како буде прописано.

Члан 44

Укупна вредност давања заштићеним лицима према члану 42 треба да буде таква да сачињава:

- (а) било 3% од плате одраслог обичног радника – мушкарца, одређене према правилима датим у члану 66, и помножено са укупним бројем деце свих заштићених лица;
- (б) било 1,5% напред наведене плате помножено укупним бројем деце свих становника.

Члан 45

Када се давања састоје у периодичном плаћању она се имају обезбедити за све време трајања осигураног случаја.

ДЕО VIII. ДАВАЊА ЗА СЛУЧАЈ МАТЕРИНСТВА

Члан 46

Сваки Члан за кога је овај Део Конвенције на снази дужан је обезбедити заштићеним лицима давања за случај материнства, према следећим члановима овог Дела.

Члан 47

Осигурани случај обухвата трудноћу, порођај и њихове последице и губитак зараде који из тога произилази, како је он дефинисан националним законодавством.

Члан 48

Круг заштићених лица обухвата:

- (а) било, све жене које припадају прописаним категоријама лица у радном односу, а сачињавају укупно најмање 50% од целокупног броја лица у радном односу, а у погледу здравствене заштите за случај материнства и супруге лица која припадају тим категоријама;
- (б) било, све жене које припадају прописаним категоријама активног становништва, а сачињавају укупно најмање 20% од целокупног становништва, а у погледу здравствене заштите за случај материнства и супруге лица која припадају тим категоријама;
- (в) било, ако је дата изјава ради примене члана 3, све жене које припадају прописаним категоријама лица у радном односу, а сачињавају укупно најмање 50% од целокупног броја запослених у индустријским предузећима која запошљавају најмање 20 лица а у погледу здравствене заштите за случај материнства, и супруге лица која припадају тим категоријама.

Члан 49

1. У погледу трудноће, порођаја и њихових последица, здравствена заштита треба да обухвата лекарску негу поменуту у параграфима 2 и 3 овог члана.

2. Лекарска нега подразумева бар:

- (а) негу пре порођаја, за време порођаја и после порођаја, коју пружа лекар или дипломирана бабица;
- (б) смештај у болници ако је то потребно.

3. Лекарска нега поменута у параграфу 2 овог члана треба да доприноси очувању, поновном успостављању или побољшању здравља заштићене жене, и њене способности за рад као и да одговори њеним личним потребама.

4. Владини органи или установе који обезбеђују здравствену заштиту за случај материнства дужни су да свим одговарајућим средствима потстичу заштићене жене да се обраћају општим здравственим службама које су им стављене на расположење од стране власти или других организација признатих од стране власти.

Члан 50

У погледу губитка зараде који долази као последица трудноће, порођаја и њихових последица, давање ће се састојати од периодичног плаћања обрачунатог било према члану 65 било према одредбама члана 66. Износ периодичног плаћања може варирати у току осигураног случаја, под условом да просечан износ одговара горњим одредбама.

Члан 51

Давања поменута у члановима 49 и 50 имају се у осигураном случају обезбедити бар жени која припада заштићеним категоријама а која је испунила стаж који се сматра потребним ради спречавања злоупотреба; давања поменута у члану 49 имају се исто тако обезбедити женама лица која припадају заштићеним категоријама, када су ова навршила предвиђени стаж.

Члан 52

Давања поменута у члановима 49 и 50 имају се обезбедити за све време трајања осигураног случаја, међутим, периодична плаћања могу бити ограничена на 12 недеља, осим ако је дужи период отсуности са посла прописан или одобрен националним законодавством, у ком случају плаћања не могу бити ограничена на краћи период.

Део IX. ДАВАЊА ЗА СЛУЧАЈ ИНВАЛИДНОСТИ

Члан 53

Сваки Члан за кога је овај Део Конвенције на снази дужан је обезбедити заштићеним лицима давања за случај инвалидности, према следећим члановима овога Дела.

Члан 54

Осигурани случај обухвата неспособност одређеног степена за обављање професионалне делатности, када је вероватно да ће та неспособност бити стална или кад она постоји и даље по престанку права на накнаду за случај болести.

Члан 55

Круг заштићених лица обухвата:

- (а) било прописане категорије лица у радном односу које сачињавају укупно најмање 50% од целокупног броја лица у радном односу;
- (б) било прописане категорије активног становништва, које сачињавају укупно најмање 20% од целокупног становништва;
- (в) било све становнике чија имовина за време осигураног случаја не прелази границу прописану према одредбама члана 67;
- (г) било, ако је дата изјава ради примене члана 3 прописане категорије лица у радном односу које сачињавају укупно најмање 50% од укупног броја запослених у индустријским предузећима која запошљавају најмање 20 лица.

Члан 56

Давање ће се састојати од периодичног плаћања обрачунатог:

- (а) било према одредбама члана 65, било према одредбама члана 66, када су заштићене категорије лица у радном односу или категорије активног становништва;
- (б) према одредбама члана 67, кад су заштићени сви становници чија имовина за време осигураног случаја не прелази прописану границу.

Члан 57

1. Давање поменуто у члану 56 има се у осигураном случају, обезбедити бар:

- (а) осигураном лицу које је навршило пре наступања осигураног случаја, према прописаним правилима, стаж који се може састојати било од 15 година плаћања доприноса или запослења, било од 10 година пребивања;
- (б) када су у принципу заштићена сва лица која привређују, заштићеном лицу које је навршило стаж од три године плаћања доприноса, и у чије име су уплаћени, у току активног периода њиховог живота, доприноси, чији просечни годишњи број достиже прописану цифру.

2. Када је давање поменуто у параграфу 1 условљено испуњењем минималног периода плаћања доприноса или запослења, смањено давање има се обезбедити бар:

- (а) заштићеном лицу које је навршило, пре наступања осигураног случаја, према прописаним правилима, стаж од 5 година плаћања доприноса или запослења;
- (б) када су принципу заштићена сва лица која привређују, заштићеном лицу које је навршило стаж од три године плаћања доприноса и у чије име је била уплаћена, у току активног периода његовог живота, половина прописаног просечног годишњег број доприноса о коме је реч у алинеји б) параграфа 1 овог члана.

3. Одредбе параграфа 1 овог члана сматраће се задовољеним ако је давање обрачунато према Делу XI али по проценту нижем за 10 јединица од процента означеног у табели приложеној овом Делу за типског корисника, обезбеђено бар свакој заштићеној особи која је навршила, према прописаним правилима, 5 година плаћања доприноса, запослења или пребивања.

4. Сразмерно смањење процента назначеног у табели приложеној Делу XI може бити извршено ако је стаж за давање, који одговара смањеном проценту, виши од 5 година плаћања доприноса или запослења, а нижи од 15 година плаћања доприноса или запослења. Смањено давање одобраваће се према параграфу 2 овог члана.

Члан 58

Давања поменута у члановима 56 и 57 имају се одобрвати за све време трајања осигураног случаја или до њихове замене давањем за старост.

ДЕО X. ДАВАЊА ЧЛАНОВИМА ПОРОДИЦЕ ЗА СЛУЧАЈ СМРТИ ХРАНИОЦА ПОРОДИЦЕ

Члан 59

Сваки Члан за кога је овај Део Конвенције на снази, дужан је обезбедити запосленим лицима давања за случај смрти храниоца породице, према следећим члановима овога Дела.

Члан 60

1. Осигурани случај подразумева губитак средстава за живот који настаје за удовицу или децу смрћу храниоца породице; кад је у питању удовица, право на давање може бити условљено, према националном законодавству, претпоставком да је неспособна да се сама издржава.

2. Национално законодавство може обуставити давање ако лице које би на то имало право, обавља извесне прописане делатности уз награду, или смањити давања која се заснивају на плаћање доприноса, ако зарада корисника прелази износ, као и давања која се не заснивају на плаћању доприноса, ако зарада корисника или друга његова имовина, или обе заједно, прелазе прописани износ.

Члан 61

Круг заштићених лица обухвата:

- (а) било супругу и децу храниоца породице који припада одређеним категоријама лица у радном односу, а које сачињавају укупно најмање 50% од укупног броја лица у радном односу;
- (б) било супругу и децу храниоца породице који припада прописаним категоријама активног становништва, које сачињавају укупно најмање 20% од целокупног становништва;
- (в) било све удовице и сву децу, сталне становнике, која су изгубила свог храниоца породице, а чија имовина не прелази за време осигураног случаја границе, одређене према одредбама члана 67;
- (г) било, када је дата изјава ради примене члана 3, супругу и децу храниоца породице који припада прописаним категоријама лица у радном односу, које сачињавају укупно најмање 50% целокупног броја запослених у индустриским предузећима која запошљавају најмање 20 лица.

Члан 62

Давање ће се састојати од периодичног плаћања обрачунатог:

- (а) било према одредбама члана 65, било према одредбама члана 66, кад су заштићене категорије лица у радном односу или категорије активног становништва;

- (б) према одредбама члана 67, кад су заштићени сви становници чија имовина за време осигураног случаја не прелази прописану границу.

Члан 63

1. Давање поменуто у члану 62 има се, за време осигураног случаја, обезбедити бар:

- (а) заштићеном лицу чији је хранилац породице навршио, према прописаним правилима, стаж који се може састојати било од 15 година плаћања доприноса или запослења, било 10 година пребивања;
- (б) када су у начелу заштићене жене и деца свих лица која привређују – заштићеном лицу чији је хранилац породице навршио стаж од три године плаћања доприноса, под условом да су, у име тог храниоца породице, уплаћени, у току активног периода његовог живота, доприноси чији просечни годишњи број достиже прописану цифру.

2. Када је одобравање давања поменутог у параграфу 1 условљено испуњењем минималног периода плаћања доприноса или запослења, смањено давање има се обезбедити бар:

- (а) заштићеном лицу чији је хранилац породице навршио, према прописаним правилима, стаж од 5 година плаћања доприноса или запослења;
- (б) када су у начелу заштићене жене и деца свих лица која привређују – заштићеном лицу чији је хранилац породице навршио стаж од три године плаћања доприноса, под условом да је, у име тога храниоца породице, уплаћена у току активног периода његовог живота, половина прописаног просечног годишњег броја доприноса о коме је реч у алинеји (б) параграфа 1 овог члана.

3. Одредбе параграфа 1 овог члана сматраће се задовољеним када је давање, обрачунато према делу XI, али по проценту нижем за 10 јединица од процента означеног у табели приложеној овом Делу за типског корисника, обезбеђено бар сваком заштићеном лицу, чији је хранилац породице навршио, према прописаним правилима, пет година плаћања доприноса, запослења или пребивања.

4. Сразмерно смањење процента означеног у табели приложеној Делу XI може се извршити, ако је стаж за давање који одговара смањеном проценту виши од пет година плаћања доприноса или запослења, а нижи

од 15 година плаћања доприноса или запослења. Смањено давање одобраваће се према параграфу 2 овог члана.

5. Може се прописати минимално трајање брака као услов за право на давање за случај смрти храниоца породице удовици без деце, за коју се претпоставља да је неспособна да се сама издржава.

Члан 64

Давања поменута у члановима 62. и 63. имају се одобравати за све време трајања осигураног случаја.

ДЕО XI. ОБРАЧУНАВАЊЕ ПЕРИОДИЧНИХ ПЛАЋАЊА

Члан 65

1. За свако периодично плаћање на које се примењује овај члан, износ давања, повећан за износ породичних потпора, које се дају за време осигураног случаја, треба да буде за типског корисника, означеног у табели приложеној овом Делу и за осигурани случај у питању, најмање једнак проценту означеном у тој табели, у односу на укупну ранију зараду корисника или његовог храниоца породице и износ породичних потпора које се дају заштићеном лицу које има исте породичне обавезе као типски корисник.

2. Ранија зарада корисника или његовог храниоца породице рачунаће се према прописаним правилима, а када су заштићена лица или њихови храниоци породице сврстани у разреде према својој заради, ранија зарада ће се рачунати према основним зарадама разреда којима припадају.

3. За износ давања или зараду која се узима у обзир за обрачун давања, може бити прописан максимум, под условом да тај максимум буде одређен тако да одредбе параграфа 1 овог члана буду задовољене, када је ранија зарада корисника или његовог храниоца породице нижа или једнака плати квалификованог радника – мушкарца.

4. Ранија зарада корисника или његовог храниоца породице, плата квалификованог радника – мушкарца, давања и породичне потпоре рачунаће се по истој временској основи.

5. За остале кориснике давање ће се одредити тако да буде у примерној сразмери са примањем типског корисника.

6. За примену овог члана као квалификовани радник – мушкарац сматраће се:

- (a) било ађустер или стругар у механичкој индустрији изузев индустрије електричних машина;
- (б) било типски квалификовани радник одређен према одредбама следећег параграфа;
- (в) било лице чија је зарада једнака или виша од зарада 75% свих заштићених лица, рачунајући те зараде на годишњој основи или на основи краћег временског периода, према томе како буде прописано;
- (г) било лице чија зарада износи 125% од просечне зараде свих заштићених лица.

7. Типски квалификовани радник за примену алинеје (б) прехотног параграфа биће изабран из разреда који обухвата највећи број лица мушког пола осигураних за тај случај, или хранилаца породице заштићених лица, из гране која такође обухвата највећи број тих заштићених лица или хранилаца породице; у том циљу користиће се типска међународна класификација индустрија свих грана економске делатности, усвојена од стране Економског и социјалног савета Организације Уједињених нација на његовом седмом заседању, 27. августа 1948. године, која је придодата као прилог овој Конвенцији, водећи рачуна о свим изменама које би могле бити донете.

8. Када давања варирају према областима, квалификовани радник – мушкарац изабраће се за сваку од области, према одредбама параграфа 6 и 7 овог члана.

9. Плата квалификованог радника – мушкарца одредиће се на основу плате за нормално радно време, одређено било колективним уговорима, било националним законодавством или на основу истог, било обичајем, рачунајући ту и додатке на скупоћу, ако постоје; ако се овако одређене плате разликују према областима, а параграф 8 овог члана није примењен, узете се средња плата.

10. Износи периодичних плаћања која су у току за случај смрти, несреће на послу и професионалних обољења (изузев оних која се дају за случај неспособности за рад), за случај инвалидности и смрти храниоца

породице, ревидираће се после знатних промена општег нивоа зарада које настану због осетних промена трошкова живота.

Члан 66

1. За свако периодично плаћање на које се применујује овај члан, износ давања, повећан за износ периодичних потпора које се дају за време осигураног случаја, треба да буде за типског корисника означеног у табели приложеној овом Делу и за осигурани случај у питању, најмање једнак проценту означеном у тој табели, у односу на укупну плату обичног одраслог радника – мушкарца и износ породичних потпора које се дају заштићеном лицу које има исте породичне обавезе као типски корисник.

2. Плата обичног одраслог радника – мушкарца, давање и породичне потпоре рачунаће се по истој временској основи.

3. За остале кориснике, давање ће се одредити тако да буде у примерном односу са примањем типског корисника.

4. За примену овог члана, као обичан радник – мушкарац сматраће се:

(а) било типски обичан радник у механичкој индустрији изузев индустрије електричних машина;

(б) било типски обичан радник одређен према одредбама следећег параграфа.

5. Типски обичан радник, за примену алинеје (б) претходног параграфа изабраће се из разреда који обухвата највећи број лица мушког пола осигураних за тај случај, или храниоца породице заштићених лица, у грани која такође обухвата највећи број тих заштићених лица или хранилаца породице; у том циљу користиће се типска међународна класификација индустрија свих грана економске делатности, усвојена од стране Економског и социјалног савета Организације Уједињених нација на његовом седмом заседању, 27. августа 1948. године, која је придодата као прилог овој Конвенцији, водећи рачуна о свим изменама, које би могле бити донете.

6. Када давања варирају према областима, обичан одрасли радник – мушкарац изабраће се, за сваку од области, према одредбама параграфа 4 и 5 овог члана.

7. Плата обичног одраслог радника – мушкарца одредиће се на основу плате за нормално радно време, одређене било колективним уговорима, било националним законодавством или на основу њега, било обичајем, рачунајући ту и додатке на скупоћу, ако постоје; када се овако одређене плате одређују према областима, а параграф б овог члана није примењен, узете се средња плата.

8. Износи периодичних плаћања која су у току за случај старости, несреће на послу и професионалних обољења (изузев оних која се дају за случај неспособности за рад), за случај инвалидности и смрти храниоца породице, ревидираће се после знатних промена општег нивоа зараде које настану због осетних промена трошкова живота.

Члан 67

За свако породично плаћање на које се овај члан примењује:

- (а) износ давања има бити одређен према прописаној скали или према скали одређеној од стране надлежних власти према прописаним правилима;
- (б) износ давања може бити смањен само у мери у којој друга имовина породице корисника прелази основне износе прописане или утврђене од стране надлежних власти према прописаним правилима;
- (в) збир давања и друге имовине, по одбитку односних износа поменутих у напред наведеној алинеји (б), мора бити довољан да осигура породици корисника здраве и пристојне услове живота и не може бити нижи од износа давања обрачунатог према одредбама члана 66;
- (г) одредбе алинеје (в) сматраће се задовољеним ако укупан износ давања исплаћених на основу овог Дела прелази за најмање 30% укупни износ давања који би се одбио применом одредаба члана 66 и одредаба:
 - (i) алинеје (б) члана 15 Дела III;
 - (ii) алинеје (б) члана 27 Дела V;
 - (iii) алинеје (б) члана 55 Дела IX;
 - (iv) алинеје (б) члана 61 Дела X.

Таблица (прилог делу XI)

Периодична плаћања типским корисницима

Део	Осигурани случај	Типски корисник	Процент
III	болест	мушкарац са женом и 2 деце	45
IV	незапосленост	мушкарац са женом и 2 деце	45
V	старост	мушкарац са женом у добу старости за пензију	40
VI	несрећа на послу и професионална обољења:		
	неспособност за рад	мушкарац са женом и 2 деце	50
	инвалидност	мушкарац са женом и 2 деце	50
	смрт храниоца породице	удовица са двоје деце	40
VIII	материнство	жена	45
IX	инвалидност	мушкарац са женом и 2 деце	40
X	смрт храниоца породице	удовица са двоје деце	40

Део XII. Једнакост поступка према страним држављанима

Члан 68

1. Становници страни држављани треба да имају иста права као домаћи држављани. Међутим, у погледу давања или делова давања која се финансирају искључиво или претежно из јавних фондова, као и у погледу прелазних режима, могу се за стране држављане и за домаће држављане рођене ван територије Члана, прописати посебне одредбе.

2. У системима социјалног обезбеђења на бази доприноса, чија се заштита примењује на лица у радном односу, заштићена лица која су држављани неког другог Члана који је прихватио обавезе које проистичу из одговарајућег Дела Конвенције, треба да имају у погледу тог Дела иста права као држављани заинтересованог Члана. При свему томе примена овог параграфа може бити условљена постојањем билатералног или мултилатералног споразума на бази реципроцитета.

ДЕО XIII. ЗАЈЕДНИЧКЕ ОДРЕДБЕ

Члан 69

Давање на које би заштићено лице имало право применом било којег од Делова II до X ове Конвенције може бити обустављено у мери која се може прописати:

- (а) дотле док се заинтересовано лице не налази на територији Члана;
- (б) дотле док се заинтересовано лице издржава из јавних фондова или о трошку неке установе или службе социјалног обезбеђења; међутим, ако висина давања прелази трошкове тог издржавања разлика треба да се одреди лицима које корисник издржава;
- (в) дотле док заинтересовано лице прима у новцу неко друго давање социјалног обезбеђења, изузев породичне потпоре, и кроз цео период за време којег прима накнаду за исти осигурани случај са друге стране, под резервом да део давања, који се обуставља, не прелази друго давање или накнаду коју прима са друге стране;
- (г) ако је заинтересовано лице покушало да преваром постигне неко давање;
- (д) ако је осигурани случај изазван злочином или преступом учињеним од стране заинтересованог лица;
- (ђ) ако је осигурани случај намерно изазван од стране заинтересованог лица;
- (е) у сходним случајевима, када заинтересовано лице пропушта да користи здравствене службе или службе за реадaptацију које му стоје на расположењу или се не придржава правила прописаних за проверавање постојања осигураног случаја, или за владање корисника давања;
- (ж) у погледу давања за незапосленост, ако заинтересовано лице пропушта да користи службе за посредовање рада које му стоје на расположењу;
- (з) у погледу давања за незапосленост, ако је заинтересовано лице изгубило запослење услед обуставе посла настале због радног спора, или ако је својевољно напустило посао без оправданих разлога;
- (и) у погледу давања за случај смрти храниоца породице дотле, док удовица живи у дивљем браку.

Члан 70

1. Сваки молилац мора имати право на жалбу у случају одбијања од давања или оспоравања његове врсте и висине.

2. Када је код примене ове Конвенције администрација здравствене заштите поверена владином органу одговорном пред парламентом, право жалбе предвиђено у параграфу 1 овог члана може бити замењено правом постављања захтева да надлежна власт испита сваки приговор у вези са одбијањем од здравствене заштите или квалитетом примљене лекарске неге.

3. Ако се захтеви подносе специјалним судовима за питања социјалног обезбеђења у којима су заступљена заштићена лица, право жалбе може и да се не одобрава.

Члан 71

1. Давања која се одобравају применом ове Конвенције и административни трошкови везани за та давања имају се финансирати колективно путем доприноса или пореза, или на оба начина, али тако да лица слабог имовног стања не буду сувише оптерећена, водећи при томе рачуна о економској ситуацији Члана и категорија заштићених лица.

2. Укупан износ доприноса за осигурање који плаћају заштићена лица у радном односу не може бити виши од 50% укупног износа средстава намењених за заштиту лица у радном односу, њихових супруга и деце. Да би се утврдило да ли је овај услов задовољен, сва давања која Чланови одобравају у вези примене ове Конвенције могу се посматрати у целини, изузимајући породичне потпоре као и давање за случај несреће на послу и професионалних обољења, ако ова последња давања претстављају посебну грану.

3. Члан мора преузети општу одговорност у погледу службе давања која се додељују применом ове Конвенције и предузети све потребне мере да би се постигао овај циљ; он мора обезбедити, ако је потребно, да се потребна испитивања и актуарски прорачуни у погледу финансиске равнотеже, стопа доприноса или пореза намењених за покриће осигураних случајева у питању, периодично врше у сваком случају пре сваке измене у давањима.

Члан 72

1. Када администрацију врши установа чији статус регулишу власти или владин орган одговоран пред парламентом, претставници заштићених лица треба да учествују у администрацији или да јој буду придодати са саветодавним правом под прописаним условима; национално законодавство може такође предвидети учешће претставника послодавца и власти.

2. Члан мора преузети општу одговорност за добру администрацију установа и служби које суделују у примени ове Конвенције.

ДЕО XIV. ОСТАЛЕ ОДРЕДБЕ

Члан 73

Ова Конвенција се неће примењивати:

- (а) на осигуране случајеве настале пре ступања на снагу одговарајућег Дела конвенције за заинтересованог Члана;
- (б) на давања одобрена за осигуране случајеве који су настали после ступања на снагу одговарајућег Дела Конвенције за заинтересованог члана, у мери у којој права на та давања проистичу из периода ранијих од датума ступања на снагу.

Члан 74

Не може се сматрати да ова Конвенција мења било коју од постојећих конвенција.

Члан 75

Ако у некој конвенцији усвојеној касније од стране Конференције, која би се односила на једно или више питања из ове Конвенције буде тако одређено, одредбе ове Конвенције које буду специфициране у новој конвенцији престаће да се примењују код сваког Члана који је ратификовао нову конвенцију, од датума њеног ступања на снагу за заинтересованог Члана.

Члан 76

1. Сваки Члан који ратификује ову Конвенцију обавезује се да у годишњем извештају о примени Конвенције који је дужан да поднесе према члану 22 Устава Међународне организације рада, пружи:

- (a) потпуна обавештења о законодавству које обезбеђује примену одредаба Конвенције;
- (б) доказе да је удовољено статистичким захтевима формулисаним у:
 - (i) члановима 9 (a), (б), (в) или (г); 15 (a), (б) или (г); 21 (a) или (в); 27 (a), (б) или (г); 33 (a) или (б); 41 (a), (б) или (г); 48 (a), (б) или (в); 55 (a), (б) или (г); 61 (a), (б) или (г) у погледу броја заштићених лица;
 - (ii) члановима 44, 65, 66 или 67 у погледу износа давања;
 - (iii) алинеји (a) параграфа 2 члана 18 у погледу трајања накнаде за случај болести;
 - (iv) параграфу 2 члана 24 у погледу трајања давања за случај незапослености;
 - (v) параграфу 2 члана 71 у погледу сразмере средстава која потичу од доприноса лица у радном односу.

Ти докази треба да се дају, држећи се у погледу начина њиховог подношења, што је више могуће, сугестија датих од стране Административног савета Међународног бироа рада, у циљу веће једнообразности у том погледу.

2. Сваки Члан који ратификује ову Конвенцију достављаће у одговарајућим временским периодима, према томе, како буде одлучио Административни савет, извештаје о стању свога законодавства и праксе у погледу одредаба сваког од Делова II до X Конвенције који нису назначени у ратификацији односног Члана или у некој каснијој изјави датој у вези примене члана 4.

Члан 77

1. Ова Конвенција не примењује се на поморце и на поморске рибаре; одредбе о заштити помораца и поморских рибара усвојила је Међународна конференција рада у Конвенцији о социјалном обезбеђењу помораца 1946 и у Конвенцијама о пензијама помораца, 1946.

2. Члан може искључити поморце и поморске рибаре из броја било лица у радном односу, било активног становништва, било стално настањених лица, који се узимају у обзир за израчунавање процента лица у радном односу или стално настањених лица, заштићених применом било којег од Делова II до X који је ратификован.

ДЕО XV. ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 78

Службене ратификације ове Конвенције биће достављене Генералном директору Међународног бироа рада, који ће их регистровати.

Члан 79

1. Ова Конвенција везиваће саме Чланове Међународне организације рада чија ратификација буде регистрована од стране Генералног директора.

2. Конвенција ће ступити на снагу по истеку 12 месеци, пошто регистрације два Члана буду регистроване од стране Генералног директора.

3. После тога, ова ће Конвенција ступити на снагу за сваког Члана по истеку 12 месеци од датума када његова ратификација буде регистрована.

Члан 80

1. Изјаве које буду достављене Генералном директору Међународног бироа рада, саобразно параграфу 2 члана 35 Устава Међународне организације рада, треба да садрже податке о:

- (а) територијама за које се заинтересовани Члан обавезује да одредбе Конвенције или неких њених Делова примени без измене;
- (б) територијама за које се он обавезује да одредбе Конвенције или неких њених Делова примени са изменама, као и у чему се састоје те измене;
- (в) територијама за које је Конвенција непримењива, и у том случају због којих је разлога непримењива;
- (г) територијама за које он резервише своју одлуку док се темељније не проучи ситуација у погледу тих територија.

2. Обавезе поменуте у алинејама (а) и (б) првог параграфа овог члана сматраће се као саставни део ратификације и имаће исто дејство.

3. Сваки Члан може се, путем нове изјаве, одрећи свих или само неких резерви садржаних у својој ранијој изјави датој на основу алинеје (б), (в) и (г) првог параграфа овог члана.

4. Сваки Члан може у току периода за време којег се ова Конвенција може отказати саобразно одредбама члана 82, доставити Генералном директору нову изјаву којом се мења у сваком другом погледу свака ранија изјава и обавештава о ситуацији на одређеним територијама.

Члан 81

1. Изјаве достављене Генералном директору Међународног бироа рада саобразно параграфима 4 и 5 члана 35 Устава Међународне организације рада, треба да пружају податке о томе да ил ће се одредба Конвенције или њених Делова на које се те изјаве односе примењивати на територију са или без измена; када из изјаве произлази да се одредбе Конвенције или неких њених Делова примењују под резервом измена, она мора прецизирати у чему се састоје те измене.

2. Члан или Чланови или заинтересована међународна власт могу се, каснијом изјавом, у целини или делимично, одрећи права да се позивају на измене назначене у некој ранијој изјави.

3. Члан или Чланови или заинтересована Власт могу за време периода у току којег се Конвенција може отказати саобразно одредбама члана 82 доставити Генералном директору нову изјаву која мења, у сваком другом погледу, неку ранију изјаву и обавештава о ситуацији у погледу примене ове Конвенције.

Члан 82

1. Сваки Члан који је ратификовао ову Конвенцију може, по истеку периода од десет година после њеног првобитног ступања на снагу отказати Конвенцију или неки од њених Делова II до X, или више њих, актом упућеним Генералном директору Међународног бироа рада, који ће га регистровати. Отказ ступа на снагу после годину дана пошто буде регистрован.

2. Сваки члан који је ратификовао ову Конвенцију а који у току године дана по истеку периода од 10 година, поменутог у претходном параграфу, не буде користио могућност отказа предвиђену овим чланом, биће везан за нови период од десет година, а после тога моћи ће отказати Конвенцију или неке од њених Делова II до X, или више њих, по истеку сваког периода од десет година, под условом предвиђеним овим чланом.

Члан 83

1. Генерални директор Међународне организације рада обавестиће све Чланове Међународне организације рада о регистравању свих ратификација, изјава и отказа који му буду достављени од стране Чланова Организације.

2. Обавештавајући Чланове Организације о другој регистрацији која му буде достављена, Генерални директор скренуће пажњу Члановима Организације на датум којег ова Конвенција ступа на снагу.

Члан 84

Саобразно члану 102 Повеље Уједињених нација, Генерални директор Међународног бироа рада доставиће Генералном секретару Уједињених нација ради регистрације потпуна обавештења о свим ратификацијама, свим изјавама и свим отказима које буде регистровао према претходним члановима.

Члан 85

Сваки пут када буде сматрао за потребно, Административни савет Међународне канцеларије рада поднеће Општој конференцији извештај о примени ове Конвенције и испитаће да ли је пожељно да се на дневни ред Конференције стави питање њене потпуне или делимичне ревизије.

Члан 86

1. У случају да Конференција усвоји неку конвенцију која у потпуности или делимично мења ову Конвенцију, осим ако нова конвенција предвиђа друкчије:

(а) ратификација нове конвенције од стране неког Члана повлачиће *ipso iure*, без обзира на напред наведени члан 62, непосредни отказ ове

Конвенције, под резервом да је нова конвенција која мења ранију ступила на снагу;

(б) од дана ступања на снагу нове конвенције, ова Конвенција престаће да буде отворена за ратификацију Члановима.

2. Ова Конвенција остаће у сваком случају на снази, по форми и садржини за Чланове који је буду ратификовали, а који не ратификују нову конвенцију.

Члан 87

Француски и енглески текст ове Конвенције једнако су веродостојни.

Анекс конвенцији под насловом Међународна стандардна класификација економских активности по индустријским секторима (ажурирано до 1969. године) изостављен

